

Skast herreds tingbog 1680'erne

Nedenstående tekstafsnit optræder i Skast herreds tingbog 1684-1688, s. 88r - 102r. Bogen ligger opbevaret på Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg (Retsbetjentarkiver, B83c-27), lige som alle tingbøger fra Skast herred. Tingdagen er som i tingbøgerne fra 1630'erne tirsdag og tingstedet er Tingheden (skæringspunktet mellem Skast, Grimstrup og Nebel sogn). Herredsfoged er Bertel Matthias Terkelsen, byskriver i Varde, og tingskriver er Thomas Nielsen fra Hjerting.

Skast herreds tingbog 1684-1688 er konserveret og indbundet ved Landsarkivet i 1978 (i halvlærred) og måler 21,5 x 31 cm og er 3,5 cm tyk. Bladene er gennemhullede, hvilket vidner om, at tingbogen oprindeligt har været forseglet. Efter de to første ubeskrevne sider, der hører til konserveringen, ses autorisationen fra 4. oktober 1684 med stempel (nr. 10) på en half rigsdaler, underskrevet af stiftamtmanden. Bogen har 187 nummererede blade; bladene med numrene 185, 186 og 187 er sat ind som ekstra læg, hvilket der vidnes om både på første blad (1r) ved stiftamtmanden og på sidste blad (187r) ved herredsfoged og de otte tinghørere.¹ Første dato for indførsler er den 14. oktober 1684 og sidste dato er den 4. september 1688.

Herredsskriveren fik allerede tidligt påbud om på selve tingdagen at indføre domme, skøder, vidner etc. i tingbøgerne, hvilket står skrevet i amtmandens autorisation forrest i tingbogen og hvilket også optræder i Danske Lov 1-8-3. Protokollerne bærer imidlertid intet præg af, at skriveren nøje har rettet sig efter loven. Håndskriften ser meget 'ren' ud. Der er få overstregninger, rettelser etc., hvilket snarere vidner om, at skriveren på baggrund af koncepter og små notitser først senere har indført sin gengivelse af tingdagens forløb. I al fald er indførslen næppe sket under selve rettergangen på tingdagen.

Håndskriften er imidlertid vanskeligere at læse end den i Skast herreds tingbog 1630'erne. Den er ret smal og står temmelig tæt sammen. Kun de store bogstavers buede former bærer præg af periodens tunge og snørklede skrift og der er mange ord på linjen. Der optræder desuden flere fremmedord end i tingbøgerne fra 1630'erne; disse skrives stort set altid med latinske bogstaver. Selve tekstlayoutet er lidet overskueligt i forhold til det i de ældre domme. Der ingen særmarkering af enkeltsagerne, og alle tingbogens sider bruges fuldt ud.

(Du kunne se en kopi af originalmanuskriptets side 88r på forrige site.)

Teksten

/88r/ Tisdagen thend 21 decembr. 1686, som den dag formedelst winterwejrlijg schyld ting holden+ blef i Tude. Otte mend+ Envold Madsen af Tobel, Peder Nisen ibm., Niels Mortensen ibm., Peder

---

¹ Et vidnesbyrd nederst på side 187r illustrerer den alvor, der var forbundet med embedet tingskriver. Tingskriveren Thomas Nielsen var draget til Ribe for at hente en ny, autoriseret tingbog hos stiftamtmanden F.E. von Speckhan. Men da denne ikke var tilstede, måtte tingskriveren bruge noget papir uden autorisationsstempel til at videreindføre og afslutte tingdagen fra den 4. september 1688. Både herredsfogden og de otte tilhører (på blad 187r), og senere stiftamtmanden (på blad 1r) sætter deres underskrift under en forklaring om, at tingskriveren har handlet retmæssigt. Stiftamtmanden sætter - med tilbagevirkende kraft - et autorisationsstempel på det løse læg.

Svendsen ibm., Thomasen Hansen ibm., Lauridz Sørenß., Iens Mortensen og Niels Pedersen, alle af Tobel.

Fremstillede sig for retten agtbare mand Simen Christensen, forpagter og fuldmægtig paa Wiselberg, paa sin *principals* vegne. Hans stefningspersoner* ere Therchild Pedersen af Kochsbang og Christen Bachensen af Allsleff, som i dag hiemlede og vant med deris opholdne fingre og eed effter loven, at de som i gaar 8te dage og i dag 8te dage war i Horstrup sogen, Alsleff sogen og Alslef Mølle for enhuer deris dør og boepeel og hidstefnede enhuer* for resterende schyld og landgilde og andre *specier* til [til] deris hosbond af deris gaarde og boelige schyldig er for aar 1686, lige effter schrifftlig stefnings formelding, som i dag for retten ere læst og paaschrefwen. Saa er en deel af de jndstefnede personer effter 3de ganges paaraabelse af retten, ere mestendeel* af de jndstefnede personer icke mødt her imod at sware, da blef denne sag opsat til neste ting for driching, da parterne ere forelagt at møde med hvis de kunde hafve paa at staa for endelig domskiendelse*. Noch ermelte Simen Christensens varselspersoner* Therchild Pedersen af Kochsbang og Christen Bachensen af Alslef, och iligemaader* hiemlede ved eed effter loven, at de som i gaar 8te dage og i dag 8te dage først Jens Pedersen Fischer i Alslef hans dør og boepeel, samme dag for Niels Hansen kudschis dør og boepeel, samme ditto for Peder Lønbergs dør og boepeel, samme ditto for Nielß Lasens dør og boepeel, ditto for Madz Nielß. dør i Alsleff, /88v/ ditto for Hans Ougesens dør og boepeel, Jens Laurtzen i Horstrup for hans dør og boepeel, Dorte Brixis, Jens Børgesen i Mortug, Jep Peder i Tarup, Christen Pedersen ibm., for hvis dj kunde were for:ne Simen Christensen schyldig for korn og penge, med 8te og 14 dage indtil 6 vggers forløb og udgang. Och er ingen effter 3de ganges paaraabelse mødt nogit herimod* at svare, blef sagen opsat til neste tingdag* effter driching. Da parterne forelagt med hvis de kunde hafve paa at staa for endelig dombkiendelse*.

Fremstillede sig for retten Christen Pedersen Risbel schipper, boendis i Hieting, hans stefningspersoner* Madz Iesen af Hieting og Christen Sørenß. ibm., som i dag hiemlede og want med opholdne fingre og eed effter loven, at de i dag 8te dage var i Hieting for Fredrich *Rolands* dør og boepeel og hidstefnede hannem paa Christen Pederß. Riisbels wegne, for huis hand til hannem schyldig var med 8te dagis stefning for rede lante penge sambt husleye, som bedrager of:r 20 sl.dlr. Lige effter schrifftlig stefnings formelding, som bleff læst og paaschrefven, som formedelst huerchen Fredrich Roland eller nogen paa hans vegne er mødt effter 3de gangis paaraabelse nogit herimod* at svare, blef sagen opsatt til dricheting.

Fremstillede sig for retten Madz Jensen af Hieting. Hans kald- og varselspersoner* ere Peder Sørensen af Tobel og Bartel Christensen aff Hieting, som i dag hiemlede og vant med deris opholdne fingre og eed effter loven, at de som i dag 8te dage Hans Jacobsen i Sæden til hans dør og boepeel og Hans Hansen i Kraufns. Lige effter schrifftlig stefnings formelding, som bleff læst og paaschrefven. Och effter de indestefnede personer ey er mødt herimod* at svare, ere saggen opsatt til dricheting.

Fremstillede sig for retten Peder Hansen i Spøterup. Effter foregaende 8te dagis opsettelse var endelig dom i dag begierendis ofver Morten Clemendsen aff Tiereborg og fremlagde for:ne Morten Clemendsens forpligt ved tingswinde paa 10 mk., som derpaa* resterer. Derimod* møtte Morten Clemendsen og svarede, at hand ville stille hannem tilfreds med nøjagtig vahre, derudof:r* medparternis bevilling. Er denne sag opsat til neste ting effter drichting.

Fremstillede sig for retten Frantz Hansen af Lild Darum paa sin herre og *principals* vegne, hr. *generalmajor Jochum Schack* til Sneumgaard og amtmand aff *Schanderborg* og Aekier ambter. Hans kald- og varselspersoner* ere Søren Pedersen og Hans Knudsen i Allerup, som i dag hiemlede og want med deris opholdene fingre og eed effter loven, at de i dag 8te dage var udj Tiereborg og der gaf sambtlige Tiereborg mend og besidere, de umyndige* med deris laugverge, med 8te dagis kald og warsel her til Schads herritzting* for vidner her til tinget at tage beschrefven, angaande nogen heede og riis som ligger norden Woldemersheede*. Samme dag var dj paa Kroxgaard og gaf welb. hr. *major* Fredrich Sehestedt lige kald og warsel, om hand dertil* ville hafve nogit at svare. Saa møte i rette at svare Jørgen Mortensen paa Kroxgaard paa welb. sin *principal* hr. *major* Fredrich Seestedz vegne, og formeente ingen vidner i dag effter samme gifne kald og varsbel vorde tilsted at winde om samme eigendom, effterdj ey udj varseln er tilkiendegifvit* eller benefnt, huad der skulle vindes om samme eigendom effter lovens klare ord, som utrøcheligen liuder, at udj warsel schal egentlig nafngifvis, huorfor* mand stefnis til, med saa burde alle lodseire* til Tiereborg bye at hafve /89r/ loulig warsel for slige widners førelße, som ey er scheid. Och er herpaa* af fogden udj alt en kiendelse begierendis, huortil* Frantz Hansen paa sin gunstig herris wegne svarede og formeente, at hans warselspersoner* haf:r afhiemlet samme deris warsel effter lovens ordz oplæselse, som tiudelig haf:r forklarit affhiemlingen* om det heede og riis, som liger norden ved Woldemersheede*, huad nafn det af arrildztid* hafft haf:r. Som Frantz Hansen haf:r sin vidnispersoner* her til stede, at deris winde motte afligges efftersom dj derfor* ere loulig kald og warsel gifven. Og gjorde Frantz Hansen spørmaal til Jørgen Mortensen, at hand vilde bevise og forklare dj ord, som hand foregifver at ville forhindre hans widner, efftersom* det iche andet angaar end det riis og heede, som altid af mands minde haf:r kaltis Sneumriis*. Og begierde sine vidner motte forhøris af fogden. Da suarede Jørgen Mortensen derpaa*, at huis ord, som hand udj tingbogen haf:r ladet indføre, kunde forklare sig self, effterdj hand ey andet formeente end varselln iche var saa gyldig at føre widner effter om samme grund, heede og riis, effterdj ey udj varseln er benefnt, huad dj schulle winde om samme grund. Huortil* Frantz Hansen svarede, att varseln utrøcheligen schal forklare*, huorom* winderne schal widne, efftersom det er heede og riis, som dj haf:r afhiemlet. Effter forskre:ne omstendigheder vedste iche herritzfogden* Frantz Hansen aff Lilddarum nogen vidne i dag at udstede, førend der scheer loulig kald og warsel til de vedkomende, som det sig bør.

Det fremstillede sig for retten Christen Jensen Linstrup af Sønder Wejrup+ paa hans *exell.* hr. *generalmajor Jochum Schach* til Sneumgaard hans wegne og jrettelagde* en schrifftlig underschrefne warsel og fuldmagt i sin meening og indhold som følger. Saasom* ieg vnderschrefne

formedelst adskillige trætter og *processer* er foraarsagit at maa hafve en *copie* af hans ko. ma. salig og højloflige ihukommelse *Fredericus Tert.* schiøde til sal. her *Erich Krag* udgifuit, formedelst ieg en deel af det hr. *Erich Krag* effter samme schiødes jndhold solte godz hans arfvinger haf:r afkiøbt, at ieg kand vide den fulde underrettning derom*, huorledis* hans ko. ma. sal. og højlofflig ihukommelse i samme godz selger og afhender. Og som samme *copie* siunis at vere dis rigtigere, naar dend ved tingsvinde blifver taged, saa haf:r ieg derfor* paa sal. hr. *Erich Krags* enche velbaarne fru *Vibeche Rosenkrandzis** vegne ladet gifve højforenehme hr. *Niels Nielsen* til *Endrupholm** og *Hennegaard* loulig kald og warßsel, som mig haf:r tilschrefven paa welb:e fru *Wibeche Rosenkrandzis* vegne. Kald og warsel at vil vere gestendig, saa og paa førstkomende tiisdag at vil møde med højstbemelte ko. ma. schøde paa *Schadz herritzting**. Saa hermed* fuldmagt gifver ieg velforstandig mand *Christen Jensen Linstrup*, boende i *Sønder Wejrup*, paa mine vegne for retten at møde og effter højstben:tte schiøde fra begyndelsen til enden, ord fra ord tage it fuldkomen tingsvinde, effter at det for retten er bleffven oplæst. *Sneumgaard*, den 13 *decembr.* 1686. Stod under: *Jochum Schach*. Og fantis paa samme fuldmagt saaledis: Paa min *principals* welbaarne frue /89v/ [fru] *Wibeche Rosenkrandz* sal. hr. *Erich Krags* til *Kiergaard* og egne wegene er ieg underschrefne her med kald og warsel gestendig i for tingsvinde, effter medfølgende sal. højlofflig jhukommelse *Koning Fredrich den tredies* schiøde af *dato 10 februarij* a:o 1665, i dag 8te dage først kommer at tage beschrefvit til *Schadz herritzting** effter denne omschrefne fuldmagt formelding, efftersom velb. goede frue, hans *exell.* hr. *generalmajor Jochum Schach* og ieg udj samme schiødes jordegodz ere *interresserede*. *Endrupholm**, den 14 *decembr.* a:o 1686. Stod under: *Niels Nielsßen*. Saa møtte i retten welagtbahre *Niels Jacobsen* paa *Endrupholm** paa welbemelte sin *principal* højagtbahre og welfornemme *Niels Nielsens* vegne og fremlagde højstbemelte hans kongl. ma. sal. højloffl. jhukommelse *Fredericus 3:* schøde af indhold ord fra ord, som effterfølger: *Wj, Fredrich den 3de* med *Gudz naade, Danmk.is, Norgis, Vendis, og Gottis koning, hertug udj Slesvig, Holsten, Stormarn og Ditmerschen, grefue udj Oldenborg og Delmenhorst, gjør alle witterlig, at vj naadigst for femtentusindesexhundrefemten** og en half rixdaler, 1 0,5 ort, 1 ß. dalern beregnit til 96 ß. danske hafver afstaait, saasom* vj og nu med dette vort obne breff allernaadigst schiøder og afhender fra os og voris kongl. *arfsuccessorer** udj regieringen j for:ne voris arfverigger* *Dannemk. og Norige* til oß elschel. *Erich Krag* till *Braming* voris *obr. secreterer cancelieraad** og *assessor* udj *cancelie collegio* paa os elschel. hr. *Henrich Lindenow* til *Øfuidz Closter*, ridder, og *Holger Wind* til *Grundestrup* deris vegne. Disligeste paa oß elschel. hr. *Niels Trolle* til *Troldholm*, ridder, *Otte Krag* til *Woldborrig* og hr. *Axsel Wrup* til *Belteberg*, ridder, sambtl. voris riges raad saa og paa os elschel. *Fredrich Giise* voris bestalter *secretarius* udj *cammercollegio** deris vegne. Disße effterschrefne voris eyendomme, gaarde, boede, huuse og godz liggendis udj wort land *Nørrejudland** under *Ribberstift* og amt, skylder aarligen p., nemlig udj *Giøringherrit, Wilslef* sogen og bye: *Peder Jørgensen* en ørte roug, tou ørte biug, tou ørte hafre, jt suin, it fænød, en gaas, tou høns, tov mk., femb ß., 1 alb. giesterj; *Claus Nielsen* en ørte roug, tou ørte biug, tou ørte hafre, jt suin, it fænød, en gaas, tov høns, tou mk.,

femb β., 1 alb. gesterj; Jørgen Jensen Faarkrog en ørte roug, tou ørte biug, en ørte arre, ett half suin, 1 fœnød, 1 gaas, thou høns, 2 mk., 10 β., 2 alb. g:rj; Anne Joens 2 ørte roug, 2 ørte biug, en ørte arre, 1 fœnød, 1 suin, 1 gaas, 2 høns, 3 mk., 5 β., 1 alb. giesterj; Thomas Michelβ., Pouell Pedersens koene 2 ørte roug, 2 ørte biug, 2 ørte arre, 1 suin, 1 gaaβ, 2 høns, en daler g:rj; Kield Hansen 3 0,5 alb., en fiering smør; Søren Nielsen 3 schp:e arre, 1 fiering smør; Nielβ Nielsen 0,5 ørte roug, en half dlr. landg. p.; Christen Nielsen, Niels Jørgenβ. 1 ørte arre; Hans Nielsen Juel i Jerne af stugeng 0,5 ørte biug, *Gaadehuse*: Lisbet Pedersdater 0,5 mk., 2 β., 2 alb.; Lauritz Hansen Brun 0,5 mk., 2 β., 2 alb.; Knud Jørgenβ. 1 ørte roug, 2 ørte biug, 1 ørte arre, 0,5 suin, 2 høns, 1 gaas, 0,5 fœnød, 2 mk. g:rj; Pouel Ebbeβen, Peder Nielβ. 1 ørte roug, 1 ørte biug, 1 ørte arre, 1 suin, 1 faar. *Darum Sogen, Stor Darum*: Hans Nielsen, Niels Karlsen 1 ørte roug, 0,5 ørte biug, 16 schp:e arre, 1 fiering smør, 3 β., 1 alb. af 3 tofft, 1 suin, 1 faar, 1 lam, 1 gaas, 4 høns, 2 schp:e arre, 1 snes eeg, 4 leβ ved, 2 tønder koll, 1 trav foerkorn, ellefve heste g:rj; Lauritz Jørgenβ. 3 0,5 alb. /90r/ af 1 tofft, 4 schp:e arre, 2 heste g:rj; Thomas Nielsen Nygaard af stugeng* i Vilslef og Darummarch* 4 alb. af en tofft, 3 schp:e arre, 1 fiering honning. *Gaadehuse*: Niels Tombsen, Jb Lasβen 0,5 mk., 2 β., 2 alb.; Hendrich Madsen 0,5 mk., 2 β., 2 alb.; Iep Nielsens kone 0,5 mk. 2 β., 2alb.; Anders Jensens kone 0,5 mk., 2 β., 2 alb.; Gregers Hansen 0,5 mk., 2 β., 2 alb.; Jens Grafversen; Thomas Pederβ. 1 ørte roug, 2 ørte biug, 1 suin, sexten heste giesterj; Hans Grafversen, Madz Pedersen, Thomas Jensen 3,5 alb. af en tofft, 1 ørte roug, 1 ørte biug, 1 ørte arre, 1 fiering smør, 1 suin, 1 faar, 1 lam, 1 gaas, 4 høns, 20 eg, 4 leβ ved, 2 tønder koll, 1 trav foerkorn, sexten heste g:rj; Thomas Ollufsen 3,5 alb. af en tofft, 0,5 ørte roug, 1,5 ørte biug, 1 schippe arre, 1 suin, 8te heste g:rj; Jep Hanβ., Frandz Pederβ. 10 alb. af 3 toffter, 1 ørte roug, 1 ørte biug, 1 fiering smør, 1 suin, 12 heste g:rj; Thomas Hartvigsen 1 ørte biug, 2 høns, 1 snees eg, 1 hest g:rj; Thomas Knudβ. 2 ørte roug, 2 ørte biug, 1 suin, 1 fœnød, 1 gaas, 2 høns, 1 daler g:rj; Hans Hansen 3,5 alb. af en tofft, 0,5 ørte roug, 2 schp:e arre; Jfver Nielsen, Olluf Thomβ. 5,5 β. af 1 tofft, 1 f:de smør, 1 suin, 8 heste g:rj, af it andet godz 1,5 mk.; Hans Carlsen 3 ørte roug, 2,5 ørte biug, 0,5 ørte arre, 1 suin, 1 lam, 1 gaas, 2 høns; Dorthe Andersdaater, Michel Jepsens koene og Søren Nielβ. 2 ørte roug, 2 ørte biug, 1 suin, 1 fœnød, 1 gaas, 2 høns, 1 daler g:strij; Søren Jacobβ. 1,5 ørte roug, halfanden ørte biug, 1 suin 1 daler giest:rj; *Gaadehuse*: Jacob Brunsvig 3 mk.; m. Hans Bertelsen 1 mk.; Hans Sørensen og Christen Jacobsen 4 ørte roug, 4 ørte biug, 1 suin, 1 fœnød, 1 schouvogen, en dlr. g:rj; Niels Thomsen 1 boel, fem mk. lybsch; Anders Anderβ. 2 mk., 4 β.; Søren Jfverβen 2 mk., 4 β lybsch; Jacob Wlfver og Christen Nielsen 2 ørte roug, 2 ørte biug, 1 suin, 1 fœnød', 1 tømmertræ, 1 daler g:rj. Lild *Darum*+: Hans Sørenβ. 0,5 ørte roug, 0,5 ørte biug, 8 heste giesterj; Frandz Hansen, Anders Wind, Hans Sørensen 9 schp:e roug, 15 schp:e biug, 9 schp:e arre, 1 fiering smør, 1 suin, 3 β., 1 alb. af 3 toffter, sexten heste g:rj; Søren Thomaβ., Carl Carlβ. 2 ørte roug, 2 ørte biug, 1 pund smør, 1 suin, 1 fœnød, 1 faar, 1 daler g:rj; Peder Thomeβ. 2 ørte roug, 1 suin, 1 fœnød, 1 gaas, 2 høns, 0,5 daler g:rj. *Braming sogn, Tomerby*: Jacob Jensen 1 ørte roug, 1 ørte biug, 1 suin, 3,5 alb. af en tofft, 1 schpp:e arre, 8 heste g:rj; Peder Laurtzen, Jens Erichsen 3,5 alb. af en tofft, 1 ørte roug, 1 ørte biug, 1 schp:e arre, 1 suin, 3 heste g:rj; Anders Tostensen, Hans Madβ. 3,5 alb. af j tofft, 11,5

schp:e roug, 9 schp:e biug, 14 schp:e arre, 1 pund smør, 1 suin, 1 faar, 1 lam, 1 gaas, 4 høns, 1 snes eg, 4 leß ved 2 td. koll, 1 trav foerkorn*, 10 heste giest:rj; Hans Thomß., Simen Pederß., Jngvard Frandß. 1,5 ørte roug, 1,5 ørte biug, 1 suin, 2 høns, 20 eeg, 8 heste g:rj; Anders Christenß., Madz Laurtzen 4 alb. af en tofft, 1,5 ørte roug, 1,5 ørte biug, 1 suin, 8 heste giest:rj; Anders Knudsen 0,5 ørte roug, 0,5 ørte biug, 1 suin, 2 høns, 0,5 snes eg, 3 heste g:rj; Peder Simenß. 2 høns, 0,5 snes eg, 2 heste g:rj; Madz Anderß., Hans Laugeß. 1 mk., 5 ß., 1 alb. *Gadehuse*: Jens Eschesen 0,5 mk., 2ß., 2 alb.; Anders Stjisen 0,5 mk., 2 ß., 2 alb.; Thomas Thomasen it boel, 2 mk. schyldp., 2 høns, en half snes eg; Jens Jepsen 1 hus, 1 mk., 4 alb. schyldp.; Peder Erichsen 1 mk.; Esche Pedersen 1 ort, 4 alb. *Aastrup sogen, Terpling*: Niels Sørensen, Peder Sørensen halfanden ørte roug, 1,5 ørte biug, 1 suin, 1 rixdlr. giesterj. *Skadsherrit: Faaborg sogen, Atrup*: Lauridz Pedersen, Niels Hansen og Peder Laurtzen 2 ørte roug, 2 ørte biug, /90v/ en half tønne smør, 2 suin, 16 heste gst:rj. *Maltherrit: Brørup sogn, Sieckier*: Hans Hansen 1 mk., 1 suin. Nochsom* hidindtil* haf:r suarit under voris ambt Coldinghus udj Eldherrit, *Kongsted sogen og bye*: Thomas Hansen og Peder Pederßen 3 ß. leding, 7,5 schipp:e meel, 3 schp:e biug, it pund 8,5 schp:e malt, 28 schp:e arre, 1,5 schp:e gaabearre, 1 feedfaar*, 1 lam, 1 gaas, 5 høns, 1 snes eg, 20 les ved, en mk. haar, 1 mk. liusegarn, 40 hommelstenger; Mergrete Paxs 0,5 ørte meel, 2 schp:e biug, 1 lb. 6 schp:e malt, 22 schp:e arre, 1 faar, 1 gaas, 5 høns, en snes eg, 20 les ved, 1 mk. haar, 1 mk. liusegarn, 40 hommelstenger., noch af 3 ottinge jord 2 ß. leding, 10 schp:e questarre [?]; Peder Jensen 2 ß leding, 0,5 ørte meel, 2 schp:e biug, 1 pund 6 schp:e malt, 22 schp:e arre, 1,5 schipp:e gaasearre*, 1 faar, 1 gaas, 5 høns, 1 snes eg, 20 les ved, 1 mk. haar, 1 mk. liusegarn*, 40 hommelstenger; Niels Pederß. 2 ß. leding, 3,5 schp:e, 1 f:rdn meel, 1,5 schipp:e biug, 1 pund 4,5 schp:e malt, 19 schp:e arre, 1,5 schp:e gaasearre*, 1 faar, 1 gaas, 5 høns, en snees eg, 20 les ved, 1 mk. haar, 1 mk. liusegarn, 40 hommelstenger; Søren Haaresen smed 1 daler, 1 ørte biug, 1 fiering smør, 1 brend suin, 1 fœnød; Bertel Nielsßen 1 daler, 1 ørte biug, 1 brend svin, 1 fiering smør, 1 fœnød; Hans Michelsen 1 daler, 1 ørte biug, 1 f:de smør, 1 brend svin+, 1 fœnød; Søren Oelsen 1 dlr., en ørte biug, 1 fiering smør, 1 brend svin, 1 fœnød; Peder Jørgensen en half daler, 0,5 f:r smør, 1 brendsvin. *Kongstedtorp*: Lauge Knudsen 1 ß. leding, 3,5 schp:e meel, 1,5 schippe biug, 1 pund 4,5 schp:e malt, 19 schpe arre, 1 faar, 1 gaas, 5 høns, 1 snes eg, 20 les ved, 1 mk. haar, 1 mk. liusegarn, 40 hommelstenger; Claus Hansen, Jens Thommesen 2 ß. leding, 5 fieringer meel, 0,5 schp:e biug, 1 pund 1,5 schpe malt, 11 schp:e arre, 5 høns, 1 snees eg, 20 les ved, 1 mk. haar, 1 mk. liusegarn, 40 hommelstenger. *Weilby sogen: Weilby og Tuedbye*: Hans Madsen 1 dlr., 0,5 ß., 12,5 schp:e roug, 10 schp:e biug, 25 schp:e arre, 1 brend suin+, 0,5 fœnød; Madz Pedersen 1 daler, 0,5 ß., 12,5 schp:e roug, 16 schp:e biug, 25 schp:e arre, 1 brend svin+, 0,5 fœnød; Iep Pedersen 1 ørte biug, 1 ørte arre, 1 schp:e boghvedegryn*, 1 brend svin+; Christen Laurtzen degen 21 ß., 1 alb., 0,5 ørte roug, 0,5 ørte biug, 1 ørte arre, 1 brend svin+, 1 fœnød. Endelig for:ne Erich Krag paa hæderlig og højlærde oß elschelig *m. Michael Hendrichsens vegne*, disligest paa Johannis Bøjesen, forige woris hofmunsterschrihver*, jtem paa os elschel. *m. Saccarias Lundi* deris wegene for *femtusindeottehundredethredsindstiuge** og *halfanden rixdlr.*, 21 ß.; huer daler til 96 ß. danske beregnitis. Udj for:ne Ribberhuß ambt, Skadzherit, *Sneum*

sogen, *Allerup*: Christen Jbsen 2 ørte roug, 2 ørte biug, 0,5 td. smør, 0,5 tønne honning, 2 suin, 20 heste g:rj; Hans Nielsen Winter en ørte roug, 1,5 ørte biug, 1 suin, 2 les ved, 4 heste gst:rj; Michel Jesen 1 ørte roug, 1 ørte biug, 1 fiering smør, 1 suin, 2 les wed, 8te heste g:rj; Niels Eschelsen, Frandz Pedersen 1 ørte roug, 1 ørte biug, 1 fiering smør, 1 suin, 2 les ved, 8te heste g:rj; Peder Sørensen Juel, Søren Ollufß. 2 ørte roug, 2 ørte biug, 1 suin, 3 ort g:rj, af en eng og 8te aggere tow dlr. *Orre sogen, Jylderup*: Jenger Christens 1 ørte roug, 1 ørte biug, 0,5 ørte arre, 1 suin, 4 heste g:rj; Christen Ch.stenß. 1 ørte roug, 1 ørte biug, 1 suin, 4 heste g:rj; Peder Envoldß., Hans Nielß. og Michell Jørgensens enche 1 ørte roug, 1 fiering honning, 1 suin, 1 faar, 1 lam, 1 gaas, 4 høns, 1 snes eeg, 2 les ved, 2 td. koll, 1 trav foerkorn*, 12 heste g:rj. *Tranberrig*: Peder Jbsen, Jens Nielsen 2 ørte roug, 2 ørte biug, 1 tønne smør, 2 suin. *Grimstrup sogen, Gammel Roest*: Hans Hansen og Niels Nielsen 1,5 ørte roug, 1,5 ørte biug, /91r/ jt suin, 1 daler giesterj; Jørgen Knudsen og Peder Nielsen to ørte roug, 3 ørte biug, 1 suin, 1 fœnød, 1 faar, 4,5 mk g:rj; Lauridz Techer, af it gaadehus 0,5 mk., 2 ß., 2 alb. *Rostby*: Niels Nielsen og Jep Christensen 1,5 ørte roug, 1,5 ørte biug, 1 suin, 1 fœnød, 1 daler giesterj. *Grimstrup bye*: *Antony* Nielssen, Nis Nisen, Søren Nisen og Christen Hansen 1 ørte roug, 1,5 ørte biug, 1 suin, 8 heste giesterj; Jørgen Madßen, Niels Thommesen 1,5 mk. schyldp., 1 ørte roug, 1 suin, 4 mk., 7 ß., 0,5 alb. g:rj; Maren Christens 1 daler schyldp.; Thomas Sørensen, Jep Sørensen 1,5 schyldp., 1 ørte roug, 1 suin, 4 mk., 7 ß., 0,5 alb. g:rj; Peder Thommasen, Søren Jenß. og Jngvord Laurtzen 1 ørte roug, 1 ørte biug, 1 suin, 4 mk., 7 ß., 0,5 alb. g:rj; Vdtzer Hattisdaater 1 ørte roug; Niels Thommasen 0,5 mk., 2 ß., 2 alb. Vesterherrit*, Waarde bye, store fogdens eng, som Niels Jensen og Ingeborg Lasdatter bruger, schylder 13 mk., 5 ß., 1 alb. Lille fogdens eng eller Nyeeng Hans badscher tilforne hafde 0,5 mk., 5 ß., 1 alb.; Anne Lasdatter af Munchland 1,5 mk.; Anne Lasdatter af de westerenge i Waarde March 6,5 mk., 2 ß., 2 alb.; Ingeborg Lasdatter og Johanne Danielsdatter af Lunderup Krog 9 mk., 5 ß., 1 alb. Borgemester Stephan Nielß. og Jacob Biørnsen af Kongens Kier 16 mk., 11 ß. *Rødick* Bech: Hans Michelßen, Christen Christensen, Madz Knudß. 0,5 ørte roug; Peder Tommeß., Niels Thomeß. 0,5 ørte roug. *Giørinesherrit,* Wilslef sogen oc bye*: Niels Andersen eller Jørgen Pederßen 1 ørte roug, 1 lam, 0,5 rixdlr. g:rj. Huilche forskrefne gaarde, boele, huse, enge, grund och eigendom, med landgilde, giesterj, stedzmaal, sagefald, egt arbeid og ald anden herlighed og rettighed, wisße og uvisse indkomst, rente og rette tilliggelsße, were sig af agger, eng, schouf, marche, heede, kiere og moeser, fischevand og fægang, torfvegrøfft, liungslett, waat og tørt, inden marcheschel og uden, aldelis intit undertagen* i nogen maader, som nu tilligger og af aldelis tid der tilligget hafver, saa vit os hafver verit berettigit. Og bør dertil* at ligge med rette for:ne Erich Krag paa sine egne og *medinterresenter** wegne (enhuer *proqvota*) sambt deris arfuinger schal og maa følge annamme hafue, niude, bruge og beholde og sig saa nøttig gjøre, som de self best vill, weed og kand til evindelig eigendom at angaa fra *Phillipi Jacobj* dag forleden aar 1664. Dog os og woris *arfsuccessorer** udj regeringen *souverainitet kongl. regalier* og højheder af godzer, saasom* told, *accisse*, vrag sambt *jura patronatus*, bircherettigheden*, jagten udj wildbanen og ellers huis *contributioner proqvota ordinarie* eller *extraordinarie* ofver det heele land, eller vorder paabudden*

uforkrenchet* og os aldeelis forbeholden. Jtem naar vj eller woris kongl. *arfsuccessorer** naadigst kunde blifve til sindz eller os tilpaßkommer forskre:ne godz os igien at tilforhandle, da det os igien at komme til løße' fra huer særdelis, som det da eyer eller hafver udj *possession*; effter derom* voris udgange forordning. *Sub dato* d. 1 *decembr.* for:ne aar. Og dette *proqvota* for lige priis, som det nu af os er afhendet fore, nemlig á tønede hartkorn* for halftredsindztiuge* rixdaler, /91v/ tillige med billig erstatting for paa godzit gjorde nødvendige og bevuislige *melioration*. Og wille vj naad., aar og dag tilforne lade ansige, naar vj samme godz effter forberørte *conditioner* indløse og betale ville, forbindendis alle og enhuer* herimod*, efftersom forskrefuit staar at hindre eller i nogen maader forfang at giøre under vor hyldist og naade. Gifvit paa vort kongl. *residentz* udj *Kiøbenhaffn*, dend 10 *februarij* a:o 1665. *Vnder wort signet: Fridrich.*

Och fantis paa samme *copie kongl.* schøde saaledis lest paa Giøring Malt herritzting* for dom mandag d. 10 *aprilj* 1665; lest paa Schadz herritzting* for dom tiisdagen dend 11 *aprilj* 1665; lest for retten paa Elboe heritzting dend 18 *aprilj* 1665; lest paa Warde byeting for dom mandagen dend 24 *aprilis* 1665; lest paa Varde byeting for dom mandagen dend 20 *may* 67; lest paa Vester heritzting* for dom løfverdagen dend 25 *majj* 1667; lest paa Varde byeting for dom den 3 *junij* 1667; lest paa Waarde byeting for dom 1 *julj* 1667, der dom falt; lest paa Wester herritzting* for dom løfverdagen dend 6 *julj* 1667, der dom falt; allerunderdanigst lest paa Giøring Malt herridzting for reten torsdagen den 28 *octobr.* 1686; lest paa Giøring Malt herridzting* torsdagen dend 25 *novembr.* 1686; allerunderd. lest paa Skadz herritzting* tiisdagen den 21 *decembris* a:o 1686.

Sententzen imellum Christen Sørenß. af Wrenderup jmellum og Christen Pedersen ibm. og hans fader og laugverge Peder Christensen liuder som følger, da effter tiltale og denne sags leilighed her i dag er holden rettergang. Christen Sørensen af Wrenderup paa sin søns wegne, Søren Christensen, søger og tiltaler Christen Pedersen af Wrenderup med sin fader og laugverge Peder Christensen ibm. for den schade og saarmaal, ermelte Christen Pedersens søn hafver Søren Christensen tilføjet nu nest afvigte+ *Michel*. Effter fremlagde tingvindes vidre formelding, udsted af Schadz heritzting* d. 19 *8br.* 1686. Saavel* Christen Sørenß. af for:ne Wrenderup for retten fremstillede sig, sigtede og beschylte Christen Pedersen, at hand gjorde og tilføjet hans søn denne schade, som forsettlig nedsprang* paa ha:m af en dige, hans been i støcher ofven kjerne paa det venstre laar, saa hand ligger beenbruden, under badschers haand. Saavel* i retten fremligger badscherns *attest* og bevis, huad hand vil hafve til badscherløn*, saavel* den saaredis kost, vnderholding om vggen, som bedrager sig tilsammen 9 sl.dlr., 3 mk. Og efftersom saggen befindes at vere opsatt til i dag, opsettelsen loulig forkyndt af retten og trende gangis paaraabelse, ere iche Peder Christensen af Wrenderup paa sig og sin søns vegne mødt nogit herimod* at svare, ey heller nogen loulig bevis fremligger, mens sig for rettergang* entholdet. Effter dis omstandighed sees noch som tingsvindes beschylinger og *attester* det, Christen Pederß. haf:r giørt og tilføjet Christen Sørensens søn, Søren Christensen, dend omwundne schaade. Saa og sees af for:ne winder *attester* og beschyldinger, at denne dreng, som schaden giørt haf:r, er umyndig* og ey mig bevises forsettlig at vere giørt. Da vedste ieg iche rettere herpaa* at kunde dømme, end at jo Christen Pedersen aff

/92r/ sine middel jo bør at bøde badscherløn* sex sletedlr. og den foraarsagde bekostning inden 15 dage effter loven, eller lide tag og nam af hans boe og beste middel[e]n, huor det findes. Og huis iche betalningen kand faais ved namb og tag, da at lide effter loven.

J Jesu naffn begynder ieg udi denne nytt aar1687.

Tiisdagen, dend 11 *janvary* 1687. Otte mend+: Hans Anderß. af Libstrup, sandemand Jeß Thombsen af Noerup, Hans Madsen af Arendrup, Laug Jensen aff Libstrup, Niels Nielsen af Gunderup, vng Niels Nielsen ibm., Jeß Silesen ibm. og Thor Christensen ibm. Borgemester Laurtz Tordsen af Waarde effter hans *exell.* hr. stigtamtmandz* *ordre* udj Ribe fremlagde it *edict* angaaende hedebrandens afbrendelse. Erkyndelse af Ribe dend 2 *novembr.* a:o 1686, under hr. stigtamtmandens* egen haand, som blef læst og paaschrefven. *Kongl. ma.* ridefoged Laurtz Tordsen lod læse hans *exell.* hr. stigtbefalingsmandz* *ordre* og befaling angaaende Giestbrois brøstfeldighed og des befundne tilbrugening, som nødvendig behøfvit at schal tilslais, som ved uuillige* mend her af tinget er *taxerit*, huis *materialer*, som dertil* behøfvit, med fornøden arbeidzløn, som bedrager effter aflagde taxering og tingswinde tilsammen 76 r.dlr., 2 mk. d. og som de tilliggende sogner Foborg, Aare og Grimstrup indvanere offte er advahrit, huer sin *contingent* der til at betale, som endnu ey er effterkomit. Saa schal de nu her med vere advahret, at hver vedkomende sin andeel dertil* betale inden maanedz dag, saafrembt* de derfor* iche vil tage imod *execution.*

Fremstillede sig for retten Simen Christensen paa Wiseberg effter foregaaende 14 dages opsettelse og fremlagde sin schrifftlig stefning of:r en deel hans *principals* tiener til Wisselberg i Alslef, Hoestrup, Jerne og Brøndum sogner for deris resterende schylde, landgilde og andre *specier*, de med resterer for aar 1686. Effter stefning og restantzis vidre formelding Alsleff Niels og formedelst nogen leilighed, bleff sagen opsatt i 8te dage.

Fremstillede sig for retten Simen Christensen effter 14 dages opsettelse og fremlagde sin stefning ofver *Abraham* Sacheriasen i Alslef Mølle og var dom begierendis. Derimod* møtte Abram *Sachariasen* at svare og begierede sagen fremdeelis motte vorde opsatt, efftersom* hand agter at forhuerfve siun i sagen. For des aarsag er sagen opsatt til i dag 14 dage og Abraham Sachariasen derforuden* sine vidner at føre. Da parterne forelagt med hvis de kunde hafve paa at staa for endelig domskierendelse*.

Fremstillede sig for retten Frantz Hansen af Lild Darum paa sin *principals* wegne *generalmajor Schach* til Sneumgaard og amtmand of:r *Schanderborg* og Aekier* ambter. Hans kald og [varsels] /92v/ warselspersoner* ere Laurtz Erichsen af Tiereborg og Jørgen Jensen af Allerup, som i dag hiemlede og want med opholdne fingre og eed effter loven, at de neste tiisdag for Jueleheeligt* gaf meenige jndvohnere i Tiereborg enhuer* til sin dør og boepeel, de umyndige* med deris laugverge. Samme dag var de paa Kroxgaard og gaf welb. *hr. major* Fredrich *Seested* lige kald og varsel effter kaldsedels formelding saa liudende, paa hans *exl. hr. gen.major* og amtmand *Jokum Schach* til Sneumgaard* saavel* hans tiener, lader ieg vnderschrefne ved nerverende tvende

personer med 8, 14 dage, 3, 4, 5, og indtil 6 vgers udgang, gifve meenige Tiereborg byemend og besiddere, de umyndige* med deris laugverge, for winder at paahøre anlangende Woldemersheedis* brug med torfve og liung, sambt den wad og fellis drift sønden der wed. Disligeste det heede og riis norden for, som kaldis Sneumriis med vidre, som ieg ved tingvinde agter at vil forhverfve og tage beschrefven. Lige kald og warsel gifvis *hr. major Fredrich Sehested* til Krogsgaard, om hand vil hafve nogit dertil* at svare. *Sneumgaard**, d. 20 *xbr.* 86. Stod under: Frantz Hanßen. Och blef med parternis bevilgning med vidners forhør opsatt i 14 dage.

Fremstillede sig for retten hædel. og wellærde mand Jacob Christensen Ressen sognedegn* til Brøndum og Nebbel sogne, effter foregaaende 6 wggers opsettelse og fremlagde sin schrifftlig stefning, huor hand haf:r tiltale til Brøndum og Nebbel sognemend*, anlangende om de iche bør at gifve for:ne Jacob Christensen som deris rette sognedegn* effter hans kaldzbrefs* jndhold deris Juele-, Paasche- og Pindseoffer, saa og med brudfolch, børnedaab og kierchegang, nemlig at saa mange som ofrer præsten paa alterit, bør ogsaa* at ofre degnen i degnenstoelen*. Dernest* om de iche bør at gifve hannem degnetiende*, thrediedeel* ved presten udj schippen med vidre des indhold. No 1. Dernest* fremlagde sit bestall.breff* *daterit* Ribe d. 4 *novembr.* 1685, det hans edle og høy erverdighed *biscop doct:* Christen Lodberg *superintendent* of:r Ribestift hans beordret og indsatt ha:m til at vere en virchelig sædedegen i Brøndum og Nebbel sogne og gafve ha:m, hvis de effter *ko. ma.* Danske Lov bør at gifve, huoraf* hand den sædwaanlig *pension* til Waarde schoele aarligen bør at give. No 2. Dernest* fremlagde sit svar og formeening, efftersom* hans *biscop doct:* Christen Lodberg er beschichet hannem at vere sognedegen* i Brøndum og Nebbel sogen, som hans kaldzbref* omformelder*, at iche kand bevises nogen sognedegn* at hafve verit, mens *substituter* og løbedegene*, som udj loven ere afschafede, da hannem, som den anordnede sededegn*, at niude effter den Danske Lov. No 3. Derimod* i rette møtte Lambert Hansen aff Hygum paa samtlige Nebbels sognes vegne og fremlagde sit jndleg og forsæt i formeening, at de iche bør at gifve meere, end de til forne haf:r gifvit *substituter* og løbedegne. Og den Julleredsel* som fordris, som er brød, flesch, gaas, eeg og widre, vedste de iche hannem at gifve, efftersom det iche /93r/ hos dennem hafver verit brugelig. Dernest* fremlagde it tingswinde aff Skadz herritzting*, udsted den 30 *novembr.* 86, huorom* de jndførte vinder haffver vundet, huad de i forige tider hafver gifvit *substituter* og løbedegne* til deris aarlig løn og degnerettighed*. No 2. Dernest* paa Brøndum sognemendz* wegne bleff fremlagt deris jndhleg, *dat: Warde*, d. 14 *xbr.* 86. Stod unterschrefven: Laurtz Tordsen og *Anthonj Barchmand*. Det dj derudj* formeener for Jacob Resen sognedegnens *prætention* at frjkiendis* effter fremlagde* *documenters* vidre indhold. Og fremstod for:ne Jacob Ressen. Og effter forindførte *prætentioner* og *documenter* vor endelig dom begierendis og Brøndum og Nebbel sognemend* sambtlige en gienpart derpaa* var begierendis. Da tog fogden sig dom till.

Fremstillede sig for retten Peder Thomesen af Ierne paa sognepræstens hr. Hansis vegne ibm. Hans kald- og varselspersoner ere Jep Willadsen og Christen Sørensen af Jern, som i dag hiemlede og vant, at de i dag 8te dage var for Hans Andersens dør og boepeel i Strandbye og der gaf Maren Pedersdater indtil sex wggers udgang varsel her til Schadz herritzting* for 3 gammel

gies, som hand vidre ville gjøre bevislig. Derimod* i rette mødte Hans Andersen af Strandby paa sin hustruis vegne og formeente, at hans warsel iche var saa loulig gifven, at dereffter* kunde udstedis nogen vidner, saasom* det huerchen er kaldet for dom eller widner. Derfor* vedste fogden iche nogen vidner derom* at udstede, mens henfinder det til ny og loulig kald og varsel.

Sententzen i dag for retten afsagt imellum Jacob Reisen degen i Brøndum og Nebbel sogne og Brøndum og Nebbel sognemend* liuder som effterfølger. Da effter tiltale, giensvar og den sags forberørte leilighed her i dag er holden rettergang hederlig og wellærde mand Jacob Reisen sogenedegen* til Brøndum og Nebbel sogne søger og tiltaler ermelte Brøndum og Nebbel sognemænd for sin aarlig degneløn* og rettighed effter sin fremlagde stefnings formelding og sin bestall.breff* paa samme degnekald*, *daterit* Ribe, dend 4 *novembr.* af hans edle welærwærdighed hr. *biscop doct.* Christen *Lodberg superintendent* ofver Ribberstift. Des indhold, det bemelte Jacob Resien schal niude til sin aarlig degnrettigh.* effter wores *Dansche Low etc.*, saavel* hans indlegg, efftersom *substituter* ere afschafet og løbedegne* effter loven etc. Herimod* i rette møder Nebbel sognemend* og svarer. Fremligger it tingsvinde af Schadz herritzting* udsted, at de iche aarligen hafver gifven meere til de forige *substituter* og løbedegne* med formeening, at de iche vil gifve meere, end som de af gammel tid giort hafver. Da effterdj lougens anden bogs 15 *capitel* den 1 *artichel*: til degne schal hereffter* allene forordnis *studentere*, som schal tage deris kaldsbref* paa embedit af den som rettighed hafver og underviise og lære vngdommen udj børnelærdom* og forstaa sangen i kierchen, naar gudztieniste* forretis effter den sedvaanlig maade, morgen og afften, ringe bede- og froeklochen, med meere. Og lougens anden bogs 15 *capitel* dend 12 *artichel*: og paa landzbyerne* /93v/ maa ingen *substituter* vere, undtagen de, som ere gamle og schulle sig self:e løne. Effter forberørte omstendighed vedste ieg iche rettere herpaa* at kunde kiende og dømme, end at io Brøndum og Nebbel sognemænd bør aarligen att gifve Jacob Reisen til hans degneløn* effter lougens anden bogs 15 *capitell* dend 10 *artichell*: ofer paa de 3 store fester, til brøllup, børnedaab og barselquinder kierchegang etc. Jtem og den sædvaanlige smaaredsell*, brød, kaage, flesch, gaas, eeg, som bønderne hidindtil gifvit hafver. Jtem deris degne trafver, huor degnetraver* hafver verit gifven hidindtil, som schal vere den 3diedeel* saa megit som præsten bekommer til tiende af alle slags korn. Hvilche degnetrafer* schulle degne paa aggerne leveris, huor hidindtil* brugelig verit hafver, at degne i steden for degnetrafer* haf:r bekomit korn i schipp:e; det bør det derved* at forblifve, dog det iche ofvergaar for:ne *proportion*. Og effter lougens ibm. dend 13 *artichel*, degnene aarlig gifve en wisße *pension* til schoelerne, enten i korn eller penge, som schal vere den femte part af deris korn og indkombst.

Tiisdagen, dend 18 *janvarij* 1687.

Otte mænd+, som den dag formedelst vintervejrlig* schyld bleff ting holden i Tude, Jeß Thombsen af Noerup, Hans Nielsen af Alslef, Iens Dam af Sadderup, Hans Frandsen af Tude, Peder Jacobsen af Gammelby, Esche Christensen af Tofftnis, Niels Erichßen af Aarndrup og Søren Tonnisen af Tofftnis.

Fremstillede sig for retten agtbare mand Frantz Hansen af Lild Darum paa sin herris vegne hr. *generalmajor** *Jochum Schach* til Sneumgaard og amtmand of:r *Schanderborg* og *Aekier** ambter hans vegne. Og effter foregaaende opsettelse var i dag endelig dom begierendis of:r en deel den gode mandz tiener, nemlig *Ny Kierche sogn, Wang*: Peder Jfversen, landgilde for aar 1686: siuf rixdlr., 8te ß. d. Clemend Michelsen ibm. for samme aar 7,5 rixdlr., otte ß.d. Schads *sogen*: Hans Sørensen af Solberg ditto aar: threj rixdlr., 8ß.d. Jens Gregersen af Schadz 6 rixdlr., 2 mk. *Øse sogen oc bye*: Christen Mortensen 3 r.dlr., 4 mk. dag tog fogden sig dom til og dømte saaledis, da effter tiltale og denne sags forberørte leilighed her i dag er holden rettergang. Frantz Hansen af Lild Darum paa sin *principals* vegne hr. *generalmajor* og amtmand of:r *Schanderborg* og *Aekier** ambter *Jokum Schach* til Sneumgaard, søger og tiltaler Peder Jfversen af Vang, Clemend Michelßen ibm., Hans Sørensen af Solberg, Jens Gregersen af Schadz og Christen Mortesen af Øße for deris resterende landgilde og andre *specier*, som de resterer med for aar 1686, effter fremlagde restantis formelding. Saa effterdj for:ne personer ere for mig loulig indstefnit og kaldet og sagen opsat til i dag og i dag 3de gange af retten er paaraabt. Og ingen ere mødte herimod* at svare, ey heller fremligger nogen loulig *qvitering* eller bevis noget deraf* at vere betalt, mens sig for rettergang entholder. Da vidste ieg iche rettere her paa at kunde kiende og dømme, end at io forbemelte persohner /94r/ enhver* bør deris resterende schyld landgilde og andre *specier* af deris gaarde og bolliger, dj paaboer, inden 15 dage effter loven at betaale; kornit *in natura* effter jordbogen eller penge derfor* effter landkiøbit*, og de andre *specier* at betale effter jordbogen, eller enhver* derfor* bør att lide namb og udwordering af deris beste middeler og formue, huor det findes effter loven med foraarsagde* bekostening. Og Jens Gregersen af Schadz og Christen Mortensen af Øße formedelst de iche deris schyld og landgilde i rette tid effter loven haf:r ydet og *clarerit*, da enhver* deris gaardz feste effter loven at hafve forbrut, og vere derfor* deris hosbondz minde. Detz vidnisbiurd*.

Fremstillede sig for retten Frantz Hansen aff Lild Darum effter foregaaende opsettelse og var i dag endelig dom of:r Morten Clemendß. af Tiereborg begierendis. Og gaf hannem til sag 23,5 sl.dlr., som hand til ha:m pligtig og schyldig er. Da ere Morten Clemendsen huerchen eller nogen paa hans vegne effter trende gangis paaraabelse mødt til vedermehle, mens sig for rettergang entholder med nogen bevis nogit af for:ne fordring at vere betalt. Da vedste ieg iche rettere derpaa* at kunde kiende og dømme, end at jo for:ne Morten Clemendsen bør for:ne 23,5 sl.dlr. med anvendte bekostening til Frantz Hansen inden 15 dage at betale effter loven, eller hand bør derfor* att hafve indvisening udj Morten Clemendsens beste boe, godz og midler, huor det findis, ved fuld wordering tag og nam etc. effter loven. Dis vidnisbiurd.

Den hafved sag imellum hr. *generalmajor* til Sneumgaard og *major* Fredrich Seested til Kroxgaard hans tienere udj Tiereborg bye for Woldemersheedes* pløjning og afbrendelse, blef fremdeelis med parternis bevilning opsatt i 14 dage, da parterne at møde med huis de kunde hafve paa at staa for endelig domskiendelße*.

Fremstillede sig for retten agtbare Simen Christenß. paa Wisselberg effter foregaaende opsettelse og war i dag, fremlagde sin schrifftlig stefning of:r en deel hans *principals* bønder og tiener i Alslef, i Horstrup, Brøndum og Jern sogne, for deris resterende schyld og landgilde og andre *specier*, de af deris gaarder og bolliger, de med resterer, som de beboer. Effter fremlagde restantis vidre formelding for aar 1686: Alslef sogn: Niels Mortensen fra smaaredzelpenge* 4 sl.dlr., 2 mk., 14 β.; Niels Hansen kudsch 4 dlr., 2 mk., 14 β.; 1 ørte roug, 1 ørte biug; Jacob Madzen frihedzpenge 3 sl.dlr.; Peder Christenß. fra smaredsel 8 sl.dlr., 3 mk., 2,5 β.; Madz Nielß. 1,5 ørte roug, 1,5 ørte roug, smadredsen 8 dlr., 3 mk., 3,5 β.; Hans Sørensen 1,5 ørte roug, 1 ørte biug og 8 dlr., 3 mk., 3,5 β.; Niels Lasßen 1 ørte roug, 1 ørte biug, penge 8 dlr., 3 mk., 3,5 β.; Iens Pederß. fischer 2 ørte roug, 1 ørte biug. *Toftnis* bye: Iens Pedersen, Jørgen Langsom fra smaaredsel 10 sl.dlr., 1 mk., 3,5 β.; Anne Hansd:er 4 dlr., 3 mk., 1/3 β.; Jep Pedersen 7,5 schp:e roug, 9 schp:e biug og 4 dlr., 3 mk., 1,5 β.; Jacob Pederß. 1 ørte roug og 5 dlr., 2 mk., 12 β.; Niels Sørenßen 3 mk.; Hans Laurtz. i Langsom 7 dlr., 8 β. Horstrup *bye*: Peder Sørenß. 3 dlr.; Wscheld Jenskoene 1 ørte roug; /94v/ Thomas Pedersen 1 ørte biug og p. 3 sl.dlr. *Kraufns* bye: Hans Hanß. 7,5 schp:e 9 schp:e biug og p. 3 dlr., 3 mk. Michel Ebbeß. 1,5 ørte roug ,1,5 ørte biug og penge 7 dlr., 2 mk. *Brøndum* sogn, *Fordum* bye: Søren Hansen og Anders Terchildß. 1 dlr., 14,5 β., 1 ørte roug, 1 ørte biug. Karen Morritzdater 1,5 mk.; Marn Hansdater 1,5 mk. *Jerne sogen, Kuaflund*: Christen Grafversen og Thomas Christenß. fra smaaredsel 6 dlr., 3 mk., 12 β. Hans Ch.stenß. p. 2 sl.dlr. Christen Jepsen 1 dlr., 3 mk. Hans Pederß. 2 dlr. Wiche Hansdater 3 mk. Laurtz Jacobß. 1 mk. Peder Hansens enche 1 r.dlr. Mette Nielsdater 3 mk. *Koxsspang*: Jb Hansen 2 dlr., 7 schp:e 3,5 f:de roug, 8 schp:e biug. Jens Laurtzen i Horstrup 3 dlr., 11 schp:e 3 f:de roug, 1 ørte biug. Hans og Niels Tulsmk. 2,5 ørte roug, 2,5 ørte biug og p. 3 sl.dlr.; Christen Christenß. og Sidzel Jenßkoene ibm. 2 ørte 2 schp:e roug, penge 3 dlr., 3 mk. *Koxsbang bye*:13,5 schp:e roug, 16 schp:e biug og 2 dlr., 2 mk. p.; Gunde Terbenß.: 6,5 schp:e roug, 8 schp:e biug og penge 1 dlr., 1 mk.; Jens Michelß. i Krafns 0,5 ørte roug, 0,5 ørte biug, 0,5 ørte arre og penge 1 dlr.; Anders Nielß:s enche 1 r.dlr.; Christen Brixsens enche ibm. 2 mk., 8 β.; Marn Højs 1 mk.; Mergret Wefver 1 mk. *Horstrup*: Christen Madzen 7 f:de roug og 3 dlr. Ch.sten Ch.stenß. 1 ørte roug, 7 schp:e roug, 1 ørte biug og 3 daler; Niels Hanß. i Horstrup 3,5 schp:e roug og 6 sl.dlr., huoreffter* Simen Christen Christensen var dom begierendis. Da tog fogden sig dom till og dømte af retten saaledis, da effter tiltale og denne sags forberørte leilighed her i dag er holden rettergang Simen Christensen paa Wisselberg paa sin *principals* vegne søger og tiltaler en deel Wisselberg bønder og tiener og Alsleff, Hørstrup, Brøndum og Jerne sogne for deris resterende schyld og landgilde, enhver* med resterer af sine gaard og bolig til sin hosbond og øfrighed for aar 1686. Effter fremlagde restantzis bemelding, huorjaa* Simen Christensen i dag var endelig dom begierendis. Saa ere jngen mødt aff forskref:ne jndstefnede persohner i dag noget herimod* at svare, ey heller med nogen *qvitering* eller bevis fremlegger noget derpaa* at were betalt, dog d. 3de gange af retten ere paraabt, mens sig for rettergang* entholder. Da vedste ieg iche rettere herjaa at kunde kiende og dømme, end at io forskrefne Wisßelberg bønder og tiennere i Alslef, Hørstrup, Brøndum og Jerne sogne, enhuer* effter restantzis formelding*, deris schyld,

landgilde og andre specier effter jordebogen at betale; kornit *in natura* eller penge derfor* effter landkiøbett* effter loven, og de andre *specier* effter jordbogen inden 15 dage att betale med anvendte bekostening, eller derfor* at lide indvisning udj enhuer* deris beste middel[e]r, godz og løsøre, huor det findes ved nam og tag effter loven. Diß til widnisbiurd.

/95r/ Fremstillede sig for retten agtbahre mand Simen Christenß. paa Wisselberg. Effter foregaaende opsettelße hafde loulig i rette ladet kaldet og stefne Peder Lønberg* i Alslef 3 dlr., 14 ß.; Niels Lasen ibm. 4 dlr., 1 mk., 10 ß.; Jens Pederß. 6 dlr.; Dorte Brixd:er i Kraufns 5 mk., 8 ß.; Jens Børgesen i Mørtug for roug og biug 3 dlr., 10 ß.; Hans Sørensen i Alslef 6 dlr., 3 mk., 7 ß.; Jens Michelß. i Kraufns 5 mk., 7 ß.; Hans Hansen ibm. 2 dlr., 3 mk., 11 ß.; Niels Kudsch i Alslef 11 dlr., 3 mk., 9 ß. *Torupgaard*: Christen og Jep Pedersen 3 schp:e 1 f:de tiende roug, huorpaa* Simen Christenß. var endel dom begierendis. I dag tog fogden sig dom til og dømte saaledis, da effter tiltale og den sags forberørte leilighed her i dag er holden rettergang, Simen Christenß. fuldmegtig paa Wisselberg søger og tiltaler Peder Lønberg i Alslef, Niels Lasen ibm., Jens Pedersen ibm., Dorte Brixd:er i Kraufns, Jens Børgesen udj Mørtug, Hans Sørensen i Alsleff, Jens Michelsen i Kraufns, Hans Hanß. ibm., Niels Hanß. Kudsch i Alsleff og Christen Pederßen og Jep Pedersen i Torupgaard for korn og penge, de til hannem schyldig er. Og efter foregaaende opsettelse parterne forelagt til i dag at møde med hvis de kunde hafve de:m till befrielse for dom. Og jngen effter 3de gangis paaraabelse ere mødt i dag herimod* at svare med nogen bevis eller *qvitering* nogit deraff* at vere betalt, mens sig for rettergang entholdet. Da vedste ieg iche rettere herpaa* at kunde kiende og dømme, end at io forskref:ne jndstefnede personer bør til Simen Ch.stenßen at betale inden 15 dage effter loven enhver* effter restantzis formelding med anvente bekostening, eller derfor* at hafve indvisening ved nam og tag udj enhver* deris beste boe, godz og middel[e]r, huor det findes effter loven; dis vidnisbiurd.

Fremstillede sig for retten Niels Erichsen af Aandrup paa *major* Fredrich Sestedz vegne til Kroxgaard. Hans kald- og warselspersoner* ere Jb Jepsen og Madz Knudsen af Tiereborg, som i dag hiemlede og want med deris opholdne fingre og eed effter loven, at de som i gaar 8te dage var i Roust Høj for Niels Gundeß. og Madz Nielsen deris dør og boepeel. Samme dag i Rougst til Anders Sørensens dør og boepeel og talde med hans hustru. Samme dag i Schadz hoß alle velb. *major* Sehestedz bønder og tiener. Samme dag i Brixbøll for enhver* deris dør og boepeel. Samme dag i Oxvang for enhver* deris dør og boepeel og i dag 8te dage var der i Aandrup for enhver* deris dør og boepeel. Samme dag i Tiereborg for enhver* hr. *majors* tienere der samme stedz deris dør og boepeel. Og det med 8te og 14 dage indtil sex uggers udgang for resterende schyld, landgilde og andet, som de til deris hosbond schyldig er og det for dom.

Fremstillede sig for retten Niels Erichsen af Aandrup paa Jørgen Mortensens vegne. Hans kald- og warselspersoner* var Jb Jepsen och Madz Knudß. i Tiereborg, som i dag **/95v/** hiemlede og want med opholdne fingre og eed effter loven, at de i dag 8te dage gafve Claus Rasmusen i Tiereborg warsel her til tinget til i dag for en dlr., 4 ß. for dom og rettergang at holde indtil 6 vggers

udgang [att holde]. Og gaf Niels Erichsen hannem til sag for ermelte 1 dlr., 4 β. Saa effterdj ingen er mødt til vedermehle, er sagen opsatt til i dag 14 dage.

Fremstillede sig for retten Niels Nielsen af Rougst effter foregaaende opsettelse og fremlagde sin schrifftlig stefning of:r Svend Nielsen af Rougst Høj 2 dlr., 4 β. for tiende roug - 1686: 5 schipp:e tør roug for 82 for 1 sl.dlr., som hand Niels Nielsen schyldig er, som hand har lofvit paa Fanøe til Mette Nielsdater for noch samme aar for 1 td. borgbiug*; Niels Pedersen i Roust Høj for 11 mk. borgkorn*. Og paa Jørgen Knudsens wegne for 1 sl.dlr.; Maren sal. hr. Andersens i Grimstrups vegne: 1 td. roug á 1 mk., 8 β.; 3 dlr., 3 mk., som Anders Sørensen i Grimstrup hende er schyldig. Endnu 3 dlr., 3 mk., som hand for:ne Maren sal. hr. Andersis schyldig er; Jacob Kleinsmed ibm. 3 mk., som er for 2 schp:e roug; Niels Hiort i Are 2 dlr., 2 mk.; Peder Mortenβ. 2 dlr., 3 mk.; Niels Nielsen og Christen Sørensen i Gunderup 3 dlr., 1 mk.; Maren Pouels i Hiorkier* 3 sl.dlr.; Niels Pedersen i Jyllerup 4 dlr.; Niels Sørenβ. ibm. 2 mk., og var effter foregaaende opsettelse dom begierendis. Derimod* svarede Niels Nielβ. af Gunderup, at efftersom Mar[e]n sal. hr. Andersis hafde opbaarn nogen betaling af sal. Hans Hansens enche i Gunderup og enchen imedlertid hafver af samme hus bortkommit og soldt en βengsted, som udj registreringen var satt for 1,5 mk., 3 vinduer med vinduecarm*, som tilhørde* samme hus ogsaa* var bortkommit. Og var Niels Nielsen dom begierendis; og da tog fogden sig dom till.

Fremstillede sig for retten Abrahm Sachariasen af Alslef Mølle. Hans kald- og warselspersoner* ere Sacherias Sacheriaβ. af Spangsberg Mølle og Laurtz Hansen af Fordum, som i dag hiemlede og want med opholdne fingre og eed effter loven, at de i gaar 8 dage var paa Wisβelberg og for Wisselberg port gaf Simen Christensen, forpagter og fuldmegtig der paa stedet, sambt welb. sal. hr. Hofmesters effterlatte børn, de umøndige* med deris laugverge, med 8te dage og indtil maanedz udgang for siun og winder varsel her til Schads herritzting* lige effter schrifftlig kaldseddels formelding. Herimod* svarede Simen Christensen og formeente, at efftersom denne jndførte varsell formelder iche alleniste paa hannem, men endogsaa* paa sal. her hofmesters effterlatte børn sambt deris formyndere og laugverge, /96r/ formeente hand, den ey saa loulig var gifven som det sig bør, og derfor* ingen vidnisbyrd* formeente i dag at ustedis i den sag, efftersom* hand huerchen er deris formynder eller laugverge, mens ichun alleniste fuldm. for schyld og landgilde at opberge. Siunen blev ophæfvit til i dag 8te, da paa parternis forening om schee kand, huis iche da siunit og winder at gaa frem saa vit lougen tillader.

Tiisdagen, dend 25 janvarij 87, som den dag formedelst vintervejrlig* schyld blev ting holden i Tude. *Otte mænd*+: Hans Andersen af Libstrup, sandemend Jens Frandsen af Grimstrup, Iep Pedersen af Tofftnis, Hans Frandtsen af Tude, Ies Tombsen af Noerup, Søren Ollufsen af Rougst, Morten Sørensen aff Noerup og Adzer Hansen af Noerup. De fiire sandemænd som schal stande aar omkring effter loven for aar 1687, nafnlig Hans Knudβen af Gunderup, Jep Michelsen af Are, Christen Clausen af HiordKier og Christen Gregersen af Spangsberg.

Fremstillede sig for retten Frantz Hansßen af Lild Darum paa sin *principal*, hr. *Jochum Schach* til Sneumgaardz wegne. Warsseln afhielet og i tingbogen* indført i dag 14 dage. Hans vindespersoner* ere: først want Olluf Clemendsen af Opsneum ved højeste eed og opholdne fingre effter loven, at hand kand mindes udj tredeve aar, at det heede og riis som ligger nest norden Woldemershede* hafver udj hans minde kaltis Sneumriis* og endnu kaldis. Terchild Andersen af Opsneum vant med ligesoeren* eed, at kand mindes i tiuge aar og fulte for:ne Olluf Clemendsens vidne. Noch ydermeere vant for:ne Olluf Clemendsen og Therchild Andersen af Opsneum, at udj samme deris minde hafver Sneum, Allerup og Tiereborg creatur hafft deris gang og drifft i den wad, som ligger strax sønden Woldemershede*, til felled, og vant ydermeere Therchild Andersen i samme hans minde, at hand tiente i All[e]rup i femb aar. Da jmedlertid* grafvede hand torff for Allerup byemend paa Woldemershede* og i Sneumriis* ulast* og ukiert*. Hans Jngvorsen af Stor Darum godvilligen vant med ligesoeren* eed, at hand kand mindes i 20 aar, da har hand grafvit torff paa Sneumriis* ulast* og ukiert* og ellers fulgte for:ne widner, uden at hand ingen torff hafde grafvit paa Woldemershede*. Madz Thombb. af Opsneum want med ligesoeren* eed at kand mindes i thredeve aar. Hans Frandsen af Opsneum vant at kand mindes i otte aar og Las Frandsen at kand mindes i femten aar og fulgte lige Olluf Clemendsens vidne. Hans Jepsen af Tømerbye vant med ligesoeren* eed at kand mindes i 26 aar og udj 10 aar hand var i Allerup, da grafvit torff paa Woldemershede* og udj samme 26 aars minde, med fædrifften til wadsteden, sambt og nafnet paa Sneumriis*, fulte Olluf Clemendß. vinde /96v/ og var torfvegrøfften* ulast* og ukiert*. Jens Sørensen af Tømerbye goedvilligen vant med ligesoeren* eed at kand mindes i tiuge aar, da jmedlertid* haf:r Sneum, Allerup og Tiereborg creatur gangen til wadsteden, som lige sønden Woldemershede*, udj fellig. Och jmedlertid* hand tiente i Allerup, kand mindes udj siuf aar at hafve grafvit torff i Sneumriis* og Woldemershede* ulast* og ulast*. Niels Hansen af Tømmerbye goedvill. vant med ligesoeren* eed at kand mindes i sexten aar og fulgte lige Jens Sørensens vinde uden med torffvegrøfften, da udj sex aar baade udj Sneumriis* og paa Woldemershede* at hafve grafvet torff ulast* og ukiert*. Olluff Jngvarsen af Tømerbye vant med ligesoeren* eed, at hand kand mindes i sexogtiuge* aar, da med fægangen til vadsteden fulte for:ne vinder og det heede og riis, som ligger strax norden Woldemershede*, i hans minde hafver kaltis Sneumriis* og endnu kaldis. Christen Sørensen af Stor Darum goedvilligen vant med ligesoeren* eed, at hand kand mindes i tredeve aar, da med fægangen er bevist til vadsteden, ligesom* for:ne Christen Sørensen vundet hafver, sambt at den heede og riis, som ligger strax norden Woldemershede*, i for:ne hans minde hafver kaltis Sneumriis* og endnu kaldis. Og kand mindes i tiuge aar da jmedlertid at hafve grafvet torff paa Woldemershede* ulast* og ukiert*. Peder Hansen af Spøterup vant med ligesoeren* eed at kand mindes i tolf aar med fægangen til wadsteden, ligesom* de forskrefne omvundet haf:r. Og det riis, som ligger norden Woldemershede*, hafver kaltis Sneumriis* og endnu kaldis, huoreffter* Frantz Hansßen var tingsvinde begierendis. Herimod* i rette møtte Jørgen Mortensen paa Kroxgaard paa sin *principals* hr. *major* Fredrich Sehesteds vegne og begierede af herritzfogden, at hand her for retten vilde fremesche for indførte vidnespersoner*,

efftersom de nu er her tilstede*. Da tilspurde Jørgen Mortensen for:ne personer om de ville forklare her for retten og sige, huor vit samme Sneumriises* grund strecher, som de omvundet hafver. Huortil* Frantz Hansen svarede, at hvis som for:ne vindespersoner* her til tinget var jndstefuit for ere lovlig ved eeds afliggelse her for retten fuldkommit*. Og dersom* Jørgen Mortensen ville hafve nogen vidre kundschab om des strechening, da derfor* at gifve loulig kald og warssel, huoreffter* Jørgen Mortensß. var gienpart begierendis.

Fremstillede sig for retten Simen Christenß. forpagter og fuldmegtig paa Wisselberg effter foregaaende tvende opsettelse og fremlagde sin schrifftlig stefning af *dato* dend 13 *septembr.* a.o 1686. /97r/ ofver Abraham Møller udj Alslef Mølle paa hans resterende schyld til *mortinj* nest afvigte forfalden thretten ørte meel, som er for aar 1686. Huoreffter* Simen Christensen i dag var endelig dom begierendis. Og formedelst hans resterende schyld iche i rette tide effter loven at vere ydt, da formeente hand, at hans feste burde paa for:ne mølle at vere forbrudt med *processens* anvente bekostening. Huorimod* Abraham Sachariasen møtte og svarede og formeente, at hossbonden, effter hans udgifve festebref og *contractis* formelding, paa begge sidder iche hafde holden og effterkommit, som det sig burde i det, at møllen med træverch item og staailverch sambt jord og andet tilbehør iche saa døgtig hafver holden ved magt, som contracten om formelder*, efftersom møllen undertiden haff:r standen aflaggen formedelst des brøstfeldighed paa for:ne poster. Undertiden maanedes dag og tid og undertiden* lenger, som hand ved tingsvinde i sin tid ville bevisße og til domen schulle fuldkomen hafve blefven bevist, hafde sagen iche blefven ophæfuit til forliig. Formeener derfor* for Simen Christensens tiltale og irettesettelße, bør at frikiendes*, efftersom Simen Christensen paa hans g. hosbonds vegne deris oprettede *contract* iche hafver holden og effterkommit effter dis indhold, som det sig bør. Huorpaa* hand var gienpartdom* begierendis. Derimod* svarede Simen Christensen, at saa offte som Abraham Sacariasen hafver begiert træ, jern og hielp till mølledemnings forfærdigelse og mænd til at *reparere* qvernen, hafver hand dett bekommit. Og saa offte som hand hafver verit paa Visselberg, da haff:r hand svarit baade Simen Christenßen og hans hustru, at møllen og *qværnen* var vel ved magt, huilchett hand og iche her for retten benegter io saaledis at vere. Huorjmod* Abraham Sachariasen svarede, at hand vel hafde verit paa Wisselberg og begiert staa, træ og andet behør til møllen, mens det iche i rette tide hafde bekommen. Opsat fogden sagen til 6 vggis dag, som er i dag 8te dage. Da parterne at møde og enhver* da liudelig høre sin *sententz* liudelig for retten.

Fremstillede sig for retten hederlig og vellærde mand hr. Hans Pedersen sognepræst til Ierne og Schadssogne. Hans kald- og varselspersoner* ere Christen Sørensen og Iep Villadß. aff Jerne, som i dag hiemlede og vant med opholdne fingre og eed effter loven, at de i dag 8te dage gaff Maren Pedersdater i Strandbye med hendis laugverge varsel her til Schadz herritzting* med /97v/ [med] 8te og 14 dage 3, 4, 5 og indtil sex vggers dags udgang for vinder og dom angaaende threj gamel gies, som de beretter imod hr. Hansis villie og minde hafver bekommit. Hæderlig hr. Hans Pederßen itt winde.

Det fremstillede sig for retten Anders Christenßen degen aff Ierne og Villadz Jepsen ibm., som vant med opholdne fingre og eed effter loven, at de nestafvigte 3 *janvarij* var i Strandbye og talde med for:ne Maren Pedersdater self anlangende 3 gamle gies, som hr. Hans hustru hafde afhendit til for:ne Maren Pedersdater og tilbød hende 3 mk.d., at hand sin gies igien motte bekomme. Og leverede de hende selfver samme 3 mk., som dj talde paa hendis bord og tog dennem udj hendis haand og lovede, at hr. Hans det første hand samme 3 gies ville lade affhente, schulle hand dem bekomme og hun beholte pengene og lofvede hr. Hans giessene. Ydermere vant for:ne Anders Degen og Villadz Jepßen, at de i dag var i Ierne præstegaard og hørde Christen Nisßens ord, som ligger paa sin siugeseng* i Ierne præstegaard, effter at hand hafde verit i Strandbye om samme gies. Da svarede hun, at hr. Hans fich iche samme gies, som var om anden dag, effter at hun hafde bekommit for:ne penge for forskre:ne gies. Madz Mortensen af Ierne want med ligesoeren* eed, at hand samme dag begierde af Maren Pedersdater udj Strandbye samme threj gies, da svarede hun, ney, at hr. Hans fich ingen gies. Og der hafde hun baade pengene og giesßen, huorpaa* hr. Hans var tingsvinde begierendis og dereffter* dom begierendis. Derimod* mødte Hans Andersen af Strandbye og begierde, at sagen motte opstaa i trej wgger. Da satt fogden sagen op i 14 dage effter loven. Da Maren Pedersdater med hendis laugverge og hr. Hansis hustru med hendis laugverge parterne at møde, som kiøb og forhandling at forklare og vedstaa for endelig domskændelse*.

Fremstillede sig for retten Knud Sørensen af Noerup. Hans kald- og varselspersoner* ere Niels Sørensen af Noerup og Hans Villadsen af Ierne, som i dag hiemlede og vant med opholdne fingre og eed effter loven, at de i dag 8te dage gafve Peder Eschelsen i Noerup varsel her til Schadz herritzting* lige effter schriftlig kaldseddels formelding, som for retten blev læst og paaschrefven. Jtem hidstefnede effterschrefvene personer, nemlig Søren Nielsen aff Boldesagger, Søren Adzersen af Weldbech, Laurtz Thombsen og Morten Jørgenß. af Noerup for deris sandhed at vinde effter loven under deris faldsmaal.

Det fremstillede sig for retten ko. ma. deelfogden Søren Nielsen af Bollesagger. Vant med opholdene fingre og eed effter loven, at sidst afvigte aar ungefehr ved Michelsdags tider, /98r/ da *landmaalingscommissarie** Erich Hendrichsen var her i egnen at bese bøndernis gaarders grund og des beschafenhed, da samme tid kom hand til Noerup bye og der uden for byen lod for sig kalde de fiire mænd, som beboer Bennedsgaard i Noerup, nafnlig Morten Sørenß., Adzer Hansen, Peder Eschelsen og Knud Sørenßen. Og da tilspurde for:ne *commissarie* dem, om de hver hafde lige megit at bruge aff samme gaardz grund. Da svarede Morten Sørensen og Knud Sørenßen, at deris parter var det ringeste. Da svarede *commissarien* dem, om de alle ville vere lige rige og lodtagne* i grunden og lige højt i udgifften. Da svarede for:ne fiire mænd: ja, og tog hverandre* i haand, sagde de ville schiffte og deele jorden tilsammen imellum huerandre* til samme gaardzpart* og vere lige højt+ udj *contributioner*. Søren Adzerßen af Weldbech og Morten Jørgensen af Noerup want med ligesoeren* eed og fuldte ligesaa* som for:ne Søren Nielsen omvundet hafver, huoreffter* for:ne Knud Sørensen var tingsvinde begierendis. Och ydermeere begierde Knud Sørensen, at herritzfogeden med siunsmend effter loven motte hanem af retten udnefnis, efftersom hand nu og

tilforn haff:r kiert til tinge, at hand hafver mindre jord end hand naboe. Og var jebnit begierendis. Da bleff hannem op retten opnefnit* 8te uvillige mænd.

Jens Nielsen Dam af Sadderup fremstillede sig for retten. Hans kald- og varselspersoner* ere Christen Hansen af Brøndum Dam og Frandz Hansen af Tude, som i dag hiemlede og vant med opholdne fingre og eed effter loven, at de i dag 8te dage gafve m. Niels Badscher i Schads kald og varsel her til Schads herritzting* lige effter schrifftlig kaldseddels formelding, som i dag for retten ere læst og paaschrefven. Den sag imellum m. Niels Brochsnider af Schadz og Jens Nielsen Dam af Sadderup paa Karen Iensdater af Ambsterdams vegne+ som hendis fuldmegtig angaaende den giæld og fordring, som hand hafver til for:ne mester Nielß, blef opsatt i 14 dage, da parterne ere forelagt at møde med hvis de kunde hafve til befrielse for domskiendelse*.

Fremstillede sig for retten Jens Eschelsen af Maade effter foregaaende sex uggers opsettelse. Og var endelig dom of:r Peder Jacobsen af Gammelby begierendis og gaf ha:m til sag for 11 schp:e biug á 1,5 mk. Effter deris *accort* og ere Peder Jacobsen 3de gange af retten paraabt og ingen mødt til vedermehle, mens sig for rettergang entholdit. Da tog fogden sig dom til og dømbte Peder Jacobßen til /98v/ at betale for:ne Hans Eschelsen shadesløs inden 15 dage, eller lide nam og tag effter loven.

Tiisdagen, dend 1 *februarij*, som den dag formedelst winterwejrlic* schyld blef ting holden i Tude. *Otte mænd+*: Villadz Wladsen i Solberg, Jens Tonnesen ibm., Thomas Laurtzen ibm., Jørgen Madß. og Christen Frandß. aff Grimstrup, Hans Jessen ibm., Niels Laurtzen ibm., Anders Sørensen ibm.

Fremstillede sig for retten agtbahre mand Simen Christensen, forpagter og fuldmegtig paa Wisselberg, paa sin *principals* vegne effter foregaaende afvigte opsettelßer, som er til i dag rette siætte vggers dag og fremlagde sin schrifftlig stefning ofver Abraham Sacheriasen af Alslef Mølle for sin resterende mølleschyld 13 ørte meel for aar 1686, huorpaa* hand var endelig dom begierendis. Da tog fogden sig dom til og dømbte som følger, da effter tiltale, giensvar og denne sags forberørte leilighed her i dag er holden rettergang. Simen Christenß., forpagter og fuldmegtig paa Wisselberg, søger og tiltaler Abraham Sacariassen, boendis i Alslef Mølle, for resterende mølleschyld 13 ørte meel for aar 1686 til samme aars *mortinj* forfalden og som sagen befindes først opsatt i 14 dage, og parterne forelagt af loven at møde med huis de kunde hafve paa att staa for endelig domskiendelse*. Og den 11 *janvarij* møte *Abraham* Sachariasen for retten og berøbte sig paa winder og siun at føre saggen og da blef sagen hannem fremdeelis i opsettelse udj 14 dage bevilget, jmedlertid* at føre sin siun og winder, som dog befindes iche medlertid* at vere scheed og gjort og intet for mig i retten enten bevis eller *qvitering* fremleggis, nogit paa ermelte mølleschyld at vere betalt i ringeste maader. Da vedste fogden iche rettere herpaa* at kunde kiende og dømme, end at jo for:ne Abraham *Saccariassøn* af Alslef bør for:ne 13 ørte meel jnden 15 dage til sin hosbond eller fuldmegtige at betahle. Meelen *in natura* eller penge derfor* effter landkiøbet, eller ermelte Simen Christenß. bør at hafve udvordering ved namb og tag af hans beste middeller, boe, løsøre og formue, huor det findes effter lowen. Og formedelst *Abraham Saccariassen* af Alslef

Mølle ey sin mølle schyld til *terminerede* tider hafver ydt og clargiort som schee burde, bør at hafve sin fæste forbrut og wære i sin hosbondz minde. Des widnisbiurd. Huoreffter* Abraham Sacheriasen var gienpart begierendis.

Fremstillede sig for retten Frantz Hansen af Lild Darum paa sin *principal* hr. *gen.major** og ambtmand ofver *Schanderborg* by, Aekier ambter *Jochum Schack* til Sneumgaard effter foregaaende 5 vggers opsettelße og effter forskrefne opsetteßer var i dag dom begierendis. Og fremlagde it tingsvinde, udsted af Schadz herritzting* den 28 *septembris* nest afvigti, at disße effterschrefne* vidner hafver vundet og bekreffit Gregers Jenßen aff Schadz og medfølgere. Og widner hafver vundet og bekreffit huer effter sin minde og aar, att Sneum, Allerup og Tiereborg creatur hafver gangen med hverandre* i felled og drifft paa Voldemersheede* ulast* og ukiert* og ey at kunde /99r/ mindes derudj* at hafve verit saad korn. Noch fremlagde i tingsvinde af Schadz herritzting* udsted den 5 *octobris* nest afvigti det, Christen Sørensen af Stor Darum+ at kand mindes i 30 aar, at Sneum, Allerup og Tiereborg creatur hafver gangen i førte felled og drifft med huerandre* paa Woldemersheede* ulast* og ukiert*. Ey heller at kunde mindes derudj* att hafve verit saad korn, som hans medfølgere og vidner huer effter sin aar og minde haf:r bekreffit. Noch fremlagde Frantz Hansßen it tingsvinde* af Schadz herritzting* udsted den 25 *janvarij* nest afvigti. Først vant Olluf Clemendß. af Opsneum at kand mindes i 30 aar og Therchel Andersßen i tiuge aar, at den riis og heede, som ligger strax norden Voldemersheede*, haf:er kaltis Sneumriis og endnu kaldis. Og at Allerup, Sneum og Tiereborg creatur hafft deris gang i felled til den wadsted, som ligger sønden Voldemersheede* ulast* og ukiert*. Och enhuer* effter tingsvindes formelding udj deris aar og minde bekrefftede, som i dag blef læst og paaschrefuit*. Ydermeere fremlagde it siunsvinde af Schadz heritzting* udsted d. 14 *xbr.* 86 det, 6 uvillige* mend som af retten var opkrefuit, hafver siunit Voldemersheedis* pløyening og afbrendelse med vidre effter tingsvindes formelding, som i dag blef læst og paaschrefven. Noch fremlagde en dom anlangende sandemendztinget* af Schadz herritzting* udsted d. 16 *8br.* 1599, som dømer den sandemendz gang og magtisløs, som er giort imellum Solberg og Tiereborg, Sneum og Tiereborg og Allerup og Tiereborg effter dis videre indhold. Noch fremlagde Frantz Hansen sin forsæt og indlegg, som i dag bleff læst og paaschrefven. Herimod i rette møtte Jørgen Mortenß. paa Kroxgaard paa sin g. herris og hans tieneris vegne og irettelagde* it tingsvinde her af tinget udsted etc. Og fremlagde dett af *dato* d. 19 *8br.* 86 det, Morten Jepsen af Maade og effterfølgende* effter tingvindes vidre formelding udj enhuer* deris aar og minde haf:r bekreffit, som i dag blef læst og paaschrefuit. Noch fremlagde it tingvinde af Schadz herritzting* d. 2 *novembr.* udsted, som liuder effter dis vidre formelding, som blef læst og paaschrefven. Noch fremlagde it tingsvinde angaaende sandemends gangen og derpaa* følgende dom effter tingsvindes formelding, som blef læst og paaschrefuen*. Dernest* fremlagde sit indlegg, som i dag blef læst og paaschrefven, angaaende Woldemersheede* og des beschafenhed med vidre dis indhold. Dereffter* for retten fremkom Thiereborg byemend bekiende og tilstod, at aldrig, enten af deris forfædre eller andre gamle folch, haf:r hørt eller vist, ey heller ved andet, end io for:ne omtvistede* Voldemersheede* og aggere hafver verit deres rette tilliggende*

eendeelsgrund*, saa de icke hafuer vist eller ved andet udejere med derudj* at hafve nogen lod eller deel. Foreud hr. *generalmajor* Jochum Schach* til Sneumgaard ved sin fuldmegtige haf:r ladet føre nogle winder at ville vinde sig derudj* fellig, huilchet fellig og brug er scheid af den aarsag, at Sneumgaard og Kroxgaard udj mange aar og nesten udj mands minde haf:r hørt it herschab til, endtil hr. *genera- /199v/major** bekom Sneum, saa Tiereborg byemend tilforn, formedelst det var deris øfrighed, der udof:r jngen last og klage paa detz fædriff hafver giort, huorføre* effter forberørte beretning og vedstaaelse wedkiender sig for:ne Woldemersheede* og aggere for deris rette grund og eigendom at hafve pløyet. Huorpaa* dj begierede at motte giøre deris eed til befrielse og formeente for Frantz Hansen tiltale frj at kiendis. Huorimod* Frantz Hansen svarede og formeente, at dersom* Tiereborg byemend* hafvede hafft nogen sær eendeel i Woldemersheede*, at dj tilforn schulle hafve det fremvist og dersom* de ville giøre deris eed, schulle de derfor* gifve loulig kald og varsel, efftersom det i dag er domsdag*. Saa blef eeden dennem af fogden forelagt og tilsted etc. Saa fremkom* effterschre:ne Tiereborg mend, nafnlig Grafvers Thombßen, Ierlof Ollufsen, Jep Michelßen, Frantz Laurtzen, Jens Kier, Niels Knudsen, Niels Vlff, Hans Vlff, Jb Nielß., Frantz Iepßen, Søren Vlff, Jens Nißßen, Michel Ierlofsen, Olluf Nielßen, Niels Ollufsen, Christen Jensßen, Niels Villadsen, Niels Knudsen, Carsten Laurtzen, Iens Jngvorßen, Peder Madsßen, Jens Hansen Krag, Madz Knudsen, Thøger Mathisßen, Jep Laurtzen, Niels Hanßen, Jep Mortenßen. Forschrefne mend ved eed og opholdne fingre effter loven tilstod og bekrefftede, at det iord de hafde pløyet paa Woldemersheede*, vedste icke andet end det jo var enhver* deris rette tilligg og følger det forige indførte. Huorefter* Frantz Hansßen var endelig dom begierendis. Ydermere formeente for:ne Jørgen Mortensßen, at det tingsvinde*, som Frantz Hansen udj rette hafde lagt angaaende Sneumriises nafn og torfvegrøfft, derudj* sambt paa Woldemersheede* til Allerup at vere, formeente samme tingsvinde icke udj den dom og sag vorder for nogit eragtit, effterdj for detz jndhold ey er gifven varsel til doms, som varseln i tingbogen udvißer, at ey andet er nefnt till doms, end for pløyening og heedebyrden. Huortil* Frantz Hansen svarede og formeente, at huis tingsvinder, som er irettelagt* med andre *documenter*, som er *nummererede* og i tingbogen indført, derfor* er gifven loulig kald og varsel som det sig burde, mens efftersom Tiereborg byemend* først her i dag for retten ville ved eed afligge, end Woldemersheede* io hafver verit deris, mens burde at bevise med uvill.* dannemend, at grunden de:m schulle tilhøre som icke scheid er og icke self:e vinder dennem grund og eigendom till. Og herpaa* endnu som tilforn endelig dom begierendis. Da tog fogden sig dom till og sate sagen op til i dag 8te dage, som er rette 6te ugis dag og tog fogden *documentere* til sig. Enhver* da at møde *sententzen* liudelig at paahøre.

Fremstillede sig for retten Jørgen Mortensen paa Kroxgaard paa sin rette hosbond hr. *major* Fredrich Seesteds vegne effter foregaaende opsettelse i 14 dage og gaf en deel hans hosbonds bønder til sag effter restantzis formelding, som blef for retten oplæst. Och tilstod Madz Knudsen i Tiereborg og var kald og [kald og] varsel gestendig, for huis hand effter restantzis formelding schyldig er. /100r/ Og var Jørgen Mortensß. dom begierendis. Da tog fogden sig dom till og dømte

forschrefne persohner til at betale velb. Fredrich Sested eller fuldmegtig, enhver* at betale effter fremlagde restantzis formelding inden 15 dage, eller derfor* at lide nam og tag effter loven.

Fremstillede sig for retten Niels Jacobsen paa Endrup, som paa hr. Niels Nielsen Aarensberg af Grimstrup præstegaard og Niels Nielsen paa Endrupholm* deris vegne, at som hand 2de tingdage* d. 18 og 25 *janvarij* sidst afviget hafver ladet oplæse it aflusening og forbud til alle og enhver*, som iche haf:r lod og deel udj Grimstruplund*, at de iche sig effter denne dag derudj* skulle lade sig finde, enten med heste og vogen, at hugge, schiere, hugge eller schiære lade, riis eller træer, lidet eller megit, saafrembt* de ey derfor* vil strafis effter loven. Endog* særdelis afvahrit Grimstrup byemend ey at schiere og hugge, schiere og hugge lade nogen riis eller træer sønden ved den stoere vej, som gaar fra Huichebøl igienem lundet wnder forberørte lovens straf. Saa nu i dag d. 3de tingdag lod hand afluse og forbiude alle og enhver* effter samme schriffblig aflusenings vidre formelding, mens samme lund og riis udj fred og heigne liuste. Og blef same aflusningsseddel* lest og paaschrefven.

Fremstillede sig for retten Knud Sørensen, Morten Sørensen og Adzer Hansen af Noerup, som fremstillede her for retten 8te uvillige* mend, som af retten i dag 8te dage var opkrefuit og udnefnet til at siune og besee og ligende Bennedzgaards jorder i Noerup, som for:ne 3de mend tillige med Peder Eschildß. beboer. Da fremstillede sig her for retten effterschrefne 8te dannemend, nafnlig Niels Frandsen i Brixbøl, Hans Madsen af Aandrup; Ies Tomß. i Noerup, Søren Smed i Noerup, Hans Christenß. af Rørkier og Niels Nielß. ibm., Christen Ollufsen af Weldbech og Hans Nielsen ibm., want med opholdne fingre og æed effter loven, at de effter opnefningsseddels* formelding var paa aastederne i Noerup effter des jndhold, nemlig til Bennedzgaard, nemlig i gaar og i dag. Siunte og saa Bennedzgrdz grund, agger, marcher. Da siunte og saa detz gandsche jord til alle 4re parter som før 4re mend paaboer, jnden march og uden march, saa vit som de 4re mend vedkomer og os blef paavist. Da fantis det saaledis, at Knud Sørenß., Morten Sørensen og Adzer Hanßen effter rette liggening som dennem siunis, at Peder Eschelsen hafvde meere til sin fierdepart gaard, enhver* af de andre threj mend til thredeve schipper hartkorn. Og samme 30 schp:e land befantis mest udj de beste tegter og nest wed byen og de andre deris jord laa en stor deel langt fra byen og udj andre marcher. Og var tingsvinde begierendis.

Tiisdagen den 8 februarus 1687, som den dag for vintervejrlig* schyld blef ting holden i Tude. *Otte mend+*: Jes Thomßen af Noerup, Hans Frandß. af Tude, Jørgen Christenß. af Tofftnis, Niels Andersen smed af Grimstrup, Niels Nielsen i Sadderup, /100v/ Knud Sørensen af Noerup, Peder Jacobßen af Gamelbye og Iens Christenß. af Hygum.

Fremstillede sig for retten Frandz Hansen af Lild Darum+ paa sin g. herre og *principals h:r Jochum Schack* til Sneumgaardz vegne paa den eene og Jørgen Mortenßen paa sin *principal h:r major Fredrich Seesteds* vegne paa den anden side og fremlagde deris *nummerede* brefve og *documenter*, ligesom* de nest afvigte tingdag udj tingbogen indført og effter 6 vggers opsettelse var i dag dom begierendis. Da tog fogden sig dom till og afsagte sin *sententz* liudelig for retten effter

lowen: hederlig h:r Hans af Jerne hans vindersoner* ere Jens Sørenß. af Jerne og Jens Thomß. *ibm.*, som vant med deris højeste eed og opholdne fingre effter loven, at i gaar, som var den 7 febr., var i Jerne præstegr. effter hederlig h:r Hansis begiering og hørde hans hustruis ord. Da vant hun for dennem ved højeste eed, at den tid hun solte Maren Pedersdatter de trende omtvistede gies, da sagde hun, at Maren Pedersd:r iche kunde bekomme samme gies med mindre det var med h:r Hansis villie, naar hand hiem kom+. Da tilstod h:r Hansis hustru ved sin eed for dennem, at Maren Pedersdatter ved sin siel og eed svarde hende, at dersom* det var imod h:r Hansis villie, skulle hun strax faa samme gies igien. Huoreffter* h:r Hans var tingsvinde begierendis. Ydermeere vant for:ne personer, at hun iche nogen penge haf:r bekomne for for:ne gies, førend de i tuende mendz neruerelße blef lefverit til Maren Pederßdatter af Strandbye. Og fremstillede sig for retten hederl. h:r Hans af Jerne prestegr.+ effter foregaaende 14 dagis opsettelse og var dom begierendis. Da efftersom h:r Hans haf:r ført vidner i dag 14 dage saavel* i dag udj same sag, som iche af tingbogen er kome under forseigl. Af des aarsag blef sagen opsat endnu i 14 dage, da parterne at møde med hvis de kunde hafve paa at staa for endelig domskjendelse*.

Fremstillede sig for retten h:r Hans Pederß. af Jerne. Hans varsels- og stefningspersoner* ere Hans Villadsen og Peder Pedersen i Jerne, som i dag hiemlede og vant med deris opholdne fingre og eed effter loven, at de i dag 8te dage gaf Niels Nielsen i Hiørkier for hans dør og boepeel og talede med hans hustru. Samme *ditto* var de i Gamelbye for Peder Jacobßens dør og boepeel og talede med hannem self. Warsel og stefnit dem her til tinget til 6 vggers udgang for dom og huis hand kunde hafve dem til at tale. Sagen opsatt i fiorten dage. /101r/ Parterne da forelagt at møde med huis de kunde hafve paa at staa for endelig domskjendelse* etc. Og gaf enhver* til sag effter deris udgifne brevs vidre formelding.

Fremstillede sig for retten Christen Hansen af Grimstrup. Hans kald- og warselspersoner ere Hans Terchelsen af Grimstrup og Søren Olluffß. af Roust, som i dag hiemlede og vant med deris opholdne fingre og eed effter loven, at de i dag 8te dage var til Frantz Christensens i Roust og talede med hannem, gaff hannem kald og varsel ligge effter schriftlig stefnings formelding. Huoreffter* Christen Hanßen var endelig dom begierendis og fremlagde Frantz Christensens udgifne *obligation daterit Roust S. Jbs* dag 1667, paa *capitae* 14 sldr. og rente 4,5 mk. Saa er Frantz Christenß. iche effter 3de gangis paraabelse møt nogit herimod* at svare, mens sig for rettergang entholder. Da tog fogden sig dom til, da effter tiltale og den sags leilighed etc. og Frantz Christenß. effter 3de gangis paraabelse iche er møt, mens sig for rettergang entholder. Og nu for mig iretteleggis* hand d. udgifne gieldsbref paa 14 dlr. og resterende rente 4,5 mk. Da vedste fogden iche rettere herpaa* at kunde kiende og dømme, end at io Frantz Christensen af Roust bør sin forpligt og gieldsbref att indfrj og til Christen Hansen at betale for:ne 14 dlr. og rente 4,5 mk. inden 15 dage effter loven med foraarsagede* bekostening, eller hand bør derfor* at hafve jndvisning i hans boe ved fuld wordering tag og nam af hans beste midler, huor det findes.

Fremstillede sig for retten Iens Nielsen Dam af Sadderup effter foregaaende 14 dagis opsettelse og var dom begierendis of:r m. Niels Pedersen i Schadz effter hans udgifne *obligation*

til Karen Iensdater vonhafftig i Amsterdam for 21,5 gylden 2 *ducatoner* og 5 styver med elefve aars resterende rente og efftersom samme gieldsbref* befindes at vere schrefven uden riget og udj Amsterdam, som iche er paa den tilbørlig sort og papir som her er i brug, da paa det hans ko. *respective* og *interesse* iche schulle forbjgaas*, bleff her i retten fremlagt* tilbørlig stemplet papir til en mk., som hos samme *oblig.* følger og i dag blef lest og paaschrefven* og saggen blef effter m. Nielsis begiering opsett i 3 vgger etc.

Findes nu *restantzen* of:r *h:r major Fredrich Seesteds* bønder og tiener effter forindførte* udstede dom, liuder som effterfølger og det for *aar* 1686: /101v/ Thøger Mathisen 1 ørte biug 3 dlr., 0,5 suin 1 dlr. 2 mk., giesterj 3 mk. 2 β.; Jens Pedersen 8,5 schp:e roug 2 dlr. 1 mk., 9 schp:e biug 2 dlr. 1 mk., 1/4 suin 3 mk.; Søren Vlf og Iens Nisβen 1 suin 3 dlr., g:strj 1 dlr. 2 mk.; Ierløf Michelsens enche for smør 6 dlr., g:strj 3 mk. 12 β.; Thomas Vintersens enche 0,5 suin 1 dlr. 2 mk., g:rj 3 mk.; Lille Madz Knudsen rester for forstreckning 15 dlr. 2 mk. 6 β, landgilde 1 dlr. 2 mk., lanebiug 7 schp:e 1 dlr. 3 mk.; Stor Hans Jørgensen 1 suin 3 dlr., g:strj 1 mk. 2 β, g:strj arre 5 schp:e 1 mk. 14 β, laaneroug* 4 schp:e 1 dlr.; Niels Madβen 1 ørte roug 3 dlr., laaneroug 10 schp:e 2 dlr. 2 mk., laanebiug 10 schp:e 2 dlr. 2 mk.; Michel Jørgensen 1 ørte roug 3 dlr., 1 ørte biug 3 dlr., laaneroug 5 schp:e 1 dlr. 1 mk., biug 2 schp:e 2 mk.; Jørgen Hanβ. 1 ørte roug 3 dlr.; Lille Hans Jørgensen 1 ørte roug, 1 ørte biug à 3 dlr. er 6 dlr. *Schads* sogn, *Aandrup*: Niels Nielsen rester 2 sl.dlr. 3 mk.; Iens Mortensen 0,5 suin 1 dlr. 1 mk. 0,5 foroxe* 1 dlr. 2 mk., g:strj 1 dlr. 8 β. *Oxwang*: Lauritz Ollufβen 1 suin 10 mk., 1 fœnød 1 dlr. 2 mk., g:rj 1 dlr. 2 mk.; Iens Oxvang 1 ørte biug 3 sl.dlr. 0,5 suin 1 dlr. 1 mk, 0,5 fœnød 3 mk., g:rj 3 mk., laanebiug 2 schp:e 2 mk., boghved 4 schp:e 1 daler; Lauritz Pederβen 1 ørte roug 3 dlr., 0,5 suin 1 dlr. 1 mk., 0,5 fœnød 3 mk., g:rj 3 mk., laanebiug 2 schp:e 2 mk., biug 9 schp:e 2 dlr. 1 mk., boghved 3 schp:e 3 mk.; Olluf Frandsen 0,5 suin 5 mk., 0,5 fœnød 3 mk., g:rj 3 mk. *Schadsbye*: Morten Ollufsen 1,5 ørte biug 4 dlr. 2 mk., 0,5 suin 2 dlr. 2 mk., 1 fœnød 1 dlr. 2 mk., g:rj 1 dlr. 2 mk., laanebiug 15 schp:e 3 dlr. 3 mk.; Lauritz Mortenβ. 1 suin 2 dlr. 2 mk., 1 fœnød 6 mk., g:rj 6 mk., laaneroug 10 schp:e 2 dlr. 2 mk.; Hans Lavesen biug 9 schp:e 9 mk., 0,5 suin 5 mk., 0,5 fœnød 3 mk., g:rj 3 mk., laanebiug 13 schp:e 3 dlr. 1 mk., boghved 9 schp:e 2 dlr. 1 mk.; Iens Pedersen for 85 og 86 3 ørte biug 9 dlr., 2 suin 5 dlr., 2 fœnød 3 dlr., g:rj 3 dlr., laanebiug 10 schp:e 2 dlr. 2 mk.; Laurst Ollufβ. biug 9 schp:e 2 dlr. 1 mk., 0,5 suin 5 mk., 0,5 fœnød 3 mk., g:rj 3 mk., laanebiug 18 schp:e 4 dlr. 2 mk., boghued 5 schp:e 5 mk., arre 12 schp:e 3 mk.; Hans Mortensen biug 9 schp:e 2 dlr. 1 mk., 0,5 suin 5 mk., 0,5 fœnød 3 mk., g:rj 3 mk., laanebiug 13 schp:e 3 dlr. 1 mk.; Peder Smed biug 9 schp:e 2 dlr. 1 mk., 0,5 suin 5 mk., 0,5 fœnød 3 mk., g:rj 3 mk., laaneroug 3 schp:e 3 mk., biug 15 schp:e 3 dlr. 3 mk.; Madz Hansen biug 9 schp:e 2 dlr. 1 mk., 0,5 suin 5 mk., 0,5 fœnød 3 mk., g:rj 3 mk., laanebiug 5 schp:e 5 mk.; Lauritz Nielβ. 9 schp:e biug 2 dlr. 1 mk., 0,5 suin 5 mk., 0,5 fœnød 3 mk., g:rj 3 mk., laaneroug 5 schp:e 5 mk., biug 14 schp:e 3 dlr. 2 mk., boghued 1 schp:e 1 mk. *Roesthøy*: Niels Gunderβ. roug 7,5 schp:e 1 dlr. 3 mk. 8 β., biug 9 schp:e 2 dlr. 1 mk., 0,5 suin 5 mk., 0,5 fœnød 3

mk., g:rj 1 dlr., gierningspenge 6 B., frjhedspenge 2 dlr.; Mads Nielsen gierningspenge 6 B., frjhedspenge 2 dlr.

Sentenzen imellem h:r generalmajor* Jochum Schach til Sneumgrd. og major Fredrich Sehested til Kroxgaard liuder som følger, da effter tiltale, giensvar og dend sags forberørte leilighed her i dag er holden rettergang. Frandz Hansen af Lild Darum paa sin høyg. herre og principals vegne h:r gen. ma. Jochum Schach til Sneumgaard og ambtmand ofver Schanderborg og Aaekiers lehne søger og tiltaler sambtlige Tiereborg mend og jndvaaner for en ompløyning og heedisafbrendelße*, de har øfvitt og gjort paa Woldemersheede* afvigte aar 1686, effter sin kald og stefnings vidre formelding og udj rette lagde tvende tingsvinder af Skadz herritsting*, udsted d. 28 septembr. og 5 octobr. nest afvig, /102r/ om Voldemersheede*, som har liggit til fellis fædrifft og gresening paa lovens laughefd til Sneum, Allerup og Tiereborg effter dis vidre formelding. Jtem it tingsvinde af bemelte ting, udsted dend 25 janvarij 1687, om det riis som ligger norden for Voldemersheede* og kaldis Sneumriis* og endnu kaldis, og den vadsted som ligger strax sønden Voldemersheede*, det Sneum, Allerup og Tiereborg creatur haf:r hafft deris fellis drifft til samme vadsted og grønne pladz. Noch i rette lagde it siunstingsvinde* af ermelte ting, udsted dend 14 decembr. 1686, at de siunsmend* har verit paa de begierlig aasteder paa Woldemersheede* og seet den ompløyning og heedisafbrendelße*, som de Tiereborg mend haf:r gjort med deris pløyning, at de iche har fult den gamble pløyning, mens pløyet schach ofver og lengre ud for enderne end som tilforn* verit haf:r, og heeden at vere afbrent nogit norden for samme pløyning. Noch i rette lagde it sandemendzbref* af for:ne ting, udsted d. 16 februarj 1599, om sandemendz gang og forrettening jmellum de omtvistede aaesteder med vidre dis jndhold. Dernest* i rette lagde sin svar og formeening at Tiereborg byemend* for 14 aar siden paa en Juellaffen* har angreben til, og huer mand en fure og sin deel ville afredse i for:ne heede og siden ladit ligge indtil nu paa ny begynt at jndhegne den hede med afbrendelse og pløyning og uagted* de forige af dennem self dragne furer og pløyet schach ofver og ud for enderne paa heeden, som iche tilforn* har verit pløyet med meere. Herimod* i rette møder og svarer Jørgen Mortensen paa Kroxgaard paa velb:e h:r major Fredrich Seesteds til Kroxgaardz vegne og i rette lagde it tingsvinde*, udsted d. 19 8br. 1686, at de Tiereborg mend og deris medfølgere og vidner, at for 14 aar siden har pløyet paa Woldemersheede* og da enhuer* fult deris leensmend og grafvit torf derpaa* og kiørt' till Tiereborg, og har hørt sagt af gamle folch, at Voldemersheede* laa till Tiereborg. Noch i rette lagde it tingsvinde af for:ne ting, udsted den 2 novembr. 1686, at de Allerup byemend iche har grafvit torf paa Woldemersheede* og hørt af gamle folch, at Voldemersheede* laa til Tiereborg. Noch i rette lagde it tingsvinde af for:ne ting, udsted den 2 9br. sidst afvig, om den sandemendz gang og forrettening. Dernest* i rette lagde sin svar og formeening, dett de for:ne sandemend har indstablet og steenit til Tiereborg March og satt steen paa deris egit grund. Hvis iche hafde verit, da hafde de vel med retten hafde verit drefven til dennem at optage og i dend kongl. allernaad. landmaaling haf:r de Tiereborg mend sig vedkiendt samme heedejord* og ladet det maale til Tiereborg. /102v/ Med vidre sin jndleg formeldte etc. Effter forberørte omstend og dens vittløfftige irttesettelße* vidste jeg iche rettere herpaa* at kunde

kiende og dømme, jmedens *h:r generalmajor* Jochum Schach* till Sneumgaard hans vidner staa usvechit* og ucasserit* med sin fulde magt paa laughefd effter loven paa Voldemersheede* og grund. Bør io hereffter* som tilforne verit haf:r at ligge i en frj fellig drifft og gresning til Sneum, Allerop og Tiereborg effter lovens den 5 bogs 5 Cap. 1 og 2den Art., huad sig angaar den pløyning og heedisafbrendelße*, de Tiereborg mend har øfvit og giort i en uschifft* fellig paa Woldemersheede*, de *medinteresserede** til schade paa deris gresning og vrtefang. Da efftersom Tiereborg mend i dag er retten møtt og gjorde deris høyeste eed derpaa* effter loven, at de iche andet vidste førend nu, end Voldemersheede* jo var deris egen eendeelsgrund*, kand og sees af det i rette lagde sandemendzbref*, widste jeg iche Tiereborg byemend* nogen faldzbøder derfor* til øfrigheden at udgifve. Mens den schade, de har giort paa Woldemersheede* med pløyning og heedisafbrendelse* de *medinteresserede** til schade paa deris gresning og vrtefang, bør de effter uvillige* mendz sigelse at betale effter lovens 6 bogs 19 cap. 6 art. tillige med ald *processens* anvente bekostning. Det eeniste tingsvinde som saa vit vinder om de riis, som ligger norden for Voldemersheede* at kaldis Sneumriis* og endnu kaldis, som paa *prætenderis*, at de vedkennende* iche befindes loulig i rette stefnit for domskiendelße*, vedste ieg iche nu paa at dømme, førend det loulig vorde for mig i rette stefnit til domskiendelße*. Dis vidnisbiurd.